

RÓZSAHEGYI KÖNYVTÁR
1319
Gyomaendrőd, Blaha u. 21.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

VII. évfolyam 2. szám * Társadalmi, kulturális és hagyományőrző folyóirat * 2000. február

ÜDVÖZLET AZ OLVASÓNAK MEGVÁLTÁSUNK 2000., MAGYARSÁGUNK 1000. ÉVÉBEN

"HAZÁDNAK RENDÜLETLENÜL
LÉGGY HÍVE, OI MAGYAR;
BÖLCSŐD AZ S MAJDNAN SÍROD IS,
MELY ÁPOL S ELTAKAR"
VÖRÖSMARTY MIHÁLY

Magyarnak lenni sosem volt könnyű feladat

Orbán Viktor miniszterelnök beszéde az Országgyűlés ünnepi ülésén

gyarok, már István előtt is. Itt éltünk és nem kellett egy ta-

Hatalmas fo-lyam az idő. Hatalmas, örök, és nincs

ami feltartóztassa. „Négyezer év tekint le rá-
tok” – ezt mondta Napóleon a piramisok
előtt felsorakozott katonáinak.

Zavarba ejtő távlat. De van az időnek egy
másik olvasata is. Olyan, amely szívünkhez
közelebb áll. Ezer év – harminchat emberöl-
tő. Harminchat nemzedék. Harminchatszor
ismétlődő sora az emberi akarásnak, sors-
nak, szenvedésnek, küzdelemnek, beteljesed-
ésnek. Harminchatszor ismétlődő sora a
félelemnek, vágyak és szeretetnek.

Kérem, engedjék meg, hogy köszöntsem
önöket azon a napon, amelyre harminchat
emberöltőn át vártunk. Ezer olyan éven át,
melynek során a keresztény világban a kelte-
zés első számjegye az egyes volt. A mai nap
az első a történelmünkben, melynek dátuma
a kettes számjeggyel kezdődik. S máttól ezer
éven át ez így folytatódik majd. Talán ez a
legnyilvánvalóbb jele annak, amit az indián
naptáraktól az asztrológiai világkalendáriu-
mokig oly sokféle tanítás előre jelez. Hogy
valami torokszorítóan izgalmas, egyedülálló
és reményteli pillanatban, valami új, eddig
nem voltak a küszöbén állunk.

Az időfolyam, amelyben eddig úsztunk,
most különös sziklához érkezett. A hirtelen
beszűkült mederben felgyorsul, sodra magá-
val ragadóvá válik, kavargó, örvénylik, zu-
bog. Nem az idő változott meg, a pillanat
hatalma sűrítí óriássá. Múltunk eddig is volt.

De mostantól ezer év áll mögöttünk. Minden
nép, mely meg tudott maradni népek és civi-
lizációi harcában, amelyet nem sodort el az
idő, örzi magában saját eredetét. Legjobb tel-
jesítményeiben és legfájdóbb kudarcaiban, tu-
datosan és öntudatlanul. Nekünk itt ezen a
helyen kezdődött el a múltunk. Itt ezen a he-
lyen kezdődik el a jövőnk. Bizonyára ismer-
rik azt a mélyre szűrő, fájdalmasan boldog
nyílallást, azt a mély lélegzetet követelő szo-
rítást a mellkas táján, amit gyermekeink első
sikerekor, a Himnusz éneklése közben vagy
az olimpiai dobogó tetején álló magyar tisz-
teletére magasba emelkedő nemzeti lobogó
látán szoktunk érezni. Nem tölt-e bennünket
hasonló érzés, ha lábunk alatt érezve a több
mint ezer évet, széttekintünk, és arra gondo-
lunk, hogy eleink éppen itt vetették meg a lá-
bukat, hogy nekik is itt volt legkékebb az ég
legotthonosabb a táj. Hogy itt illant el a vándor-
lás ösztöne, és éppen itt kerítette őket ha-
talmába a letelepedés vágya. Hogy
bizonyosan gondoltak ránk, amikor a világ-
nak éppen ezt a szeptét látták olyannak, me-
lyet érdemes megtartani, hogy örököül
hagyhassák gyermekeiknek. Azt hiszem a
hely megtalálásának ősi örömet érezhették,
melyet a későbbi századok máig hatóan ha-
zaszeretnek neveztek el.

Európa nem egyszerűen egy földrés. Hi-
szen itt a Kárpát medencében éltünk mi ma-

podtat sem mennünk azért, hogy Európába
érjünk. Más kellett ahhoz. Egy korona. Egy
korona, melyet a keresztény egyház feje kül-
dött Istvánnak, hogy általa feikent királlyá
tegye. Királlyá, aki nemzetet és hazát te-
remt. Olyan országot alkot, amely nem ke-
vés küzdelem, harc és elvesztett életek árán
képes részévé válni a keresztény Európának.
Ez a korona teremtette meg a lehetőségét an-
nak, hogy Magyarország Európába lépjen.
Már ez is elegendő ok lehetne arra, hogy ma-
gunkkal vigyük az új évezredbe. Már ez is
elegendő ok lehetne arra, hogy ne múzeumi
kegytárgyat, hanem a mindenkor magyar
állam élő szimbólumát, a nemzeti egység ki-
fejeződését lássuk benne.

De van még valami más, személyes ter-
mészetű oka is a ragaszkodásunknak. Van-
nak dolgok, amelyeket szerencsére nem
tudunk csupán észérvekkel megmagyarázni.
Azt hiszem így van ez jól. Mert szomorú és
lélektelen világ az, amelyben csak az ész
rendezné el az életet. Ki tudná megmagya-
rázni, hogy háborúk, menekülések, a puszta
létért vívott küzdelmek idején sebtében
összekapkodott kicsi csomagokból miért ke-
rülnek elő a legfurcsább, leginkább oda nem
illő tárgyak. Miért viszik magukkal mindig
az életükért futók, a halálba menetelők a leg-
kedvesebb személy gyűrűt, megsárgult
fényképét. Azt a cigarettatárcát, amelynek

semmi értéke sincs, csak annyi, hogy a nagy-papáé volt. Máskor egy emlékkönyvet, egy rózsafüzért, egy levelet, egy kavicsot. Kenyér nélkül, fedél nélkül, meleg nélkül – mondják – sokáig ki lehet bírni. Kenyér nélkül, fedél nélkül, meleg nélkül azért még ember az ember. Múltja nélkül, emlékei nélkül, meséi, hagyományai nélkül már nem az. Nem úgy van-e az, hogy akinek semmi igazodási pontja sincs, csak a ma, akit nem köt családi, nemzeti hagyomány, hit, barátság, hűség, azzal mindent meg lehet csinálni. Azt hiszem, ezt az egyszerű igazságot bizonyítja minden sietve összekapott kicsi csomag az ismeretlenségbe, más hazába menekülők, vagy más hazába elzavartak kezében.

A századok során sok minden elveszett, de a korona, az ország és a nemzeti függetlenség megtestesítője valamiképpen mindig megmaradt. Királyok fejről vaslédákba vándorolt, többször is el kellett ásnia, menekíteni, és ki tudja, őrzéséért hány élet veszett el. A tatárok elől Dalmáciába kellett vinni, a török elől Sopronba, Bécsbe. Király és köztársaság pártiaknak egyaránt fontos volt. Kossuth Debrecenben menekítette, Szemere maga ásta a föld mélyébe. Sokszor hitték, örökre elveszettek. De valahol mindig meg volt. Királyfi bölcsőjében, szalma közé rejtve, vendégfogadó padozata alá ásva, vagy éppen félbevágott benzines hordóban csempészve. Titkos folyosók rejtekében és az Alpok hegylánca felé robogó teherautóban. Valaki mindig megmentette, ha elveszett felkutatta. Ha elzalogosították, kiváltotta. Más, több ez, mint a híres Hármaskönyv, vagy a Szent Korona-tan.

Mi magyarok, akik sokszor szenvedtünk idegenek kezétől rabságot, megszállást, alávetettséget, jól kiismertük a hódítók esze járását. Egy nemzet emlékezetét és hitét kell megőlni ahhoz, hogy a nemzet megszünjön nemzet lenni, és végleg befejezett legyen a hódítás. Ezért gondolta Kossuth, hogy jobb a föld alá ásnia, és Mindszenty, hogy jobb helyen van a távoli Amerikában, semhogy itthon a megszállók kezébe jusson. Fontosabb dolog a biztonság, mint a távolság, vélhette a hercegprímás. Talán arra is gondolt, hogy a közös emlékezet, a hagyomány úgysem ismeri határokat. S ebben igaza lehet, hiszen ha ismerne, nem lenne már magyarság az ország határain túl. De van magyarság az ország határain túl, és Szent István koronája az ő jussuk is, mert a nemzet nem marad, bárhol is húzzák meg az országhatárokat.

Ezer év! Milyen könnyű kimondani. Milyen természetesen hangzik. Mennyi küzdelem lakik a mélyén. Vajon képesek vagyunk-e átélni ezer évet? Ezer éven át, az önálló államiséget megőrizve – ha olykor az ország területének csak töredékén is – egy helyben kitartani. Évszázadokon át, hittel és bizonyossággal, hol boldog örömben, hol összeszorított foggal, de mindig újra kezdeni. Harminchat nemzedéken át, rokonnépek nélkül, más nyelvű, más eredetű népek szorításában egyedül megmaradni.

Olyan természetes ez? Olyan mindennapi?

Ezer év jobbra birodalomalkotó, több tízmillió népeknek adatik meg. Hogyan kerültünk közéjük, mi magyarok?

Magyarnak lenni sosem volt könnyű feladat. Mindig megtaláltuk a módját annak, hogy kemény időköt éljünk. Hazául olyan földet választottunk, melyen minden európai hadi út keresztülvezet. Olyan földet, amely ráadásul nehezen védhető. Olyan földet, amely Európára keleti kapuja. Mi bástyává tettük. Bástyává, amely birodalmakat állított meg itt. A mi hazánk szakadt három felé, hogy Európa egybe maradjon.

Az lett a hivatásunk, hogy a szovjet birodalom végleges meggyengülését a magunk javára fordítsuk. Hogy egyetlen emberi élet elvesztése nélkül, sértetlenül kimenthessük Magyarországot az összeomló birodalom lezuhanó gerendái alól. S ne csupán kimenthessük, de talpra állítsuk. Megerősítsük, s mindannyiunk közös otthonává tegyük. Olyan otthonra, ahol: „Istenhez méltó és az embernek felelő jó, ha mindenegyes ember szabadságban éli le életét.” Ahogy Szent István ajánlotta nekünk. Ha valaki, akkor mi, magyarok megtanultuk, mert meg kellett tanulnunk, hogy a rend a szabadság nélkül és a szabadság a rend nélkül egyaránt rombol. Nekünk, ma élőknek, a rendszerváltás volt a dolgunk. Elvégeztük. S ezzel véget értek XX századi kalandozásaink.

Az új évezreddel, a XXI. Századdal pedig új korszak kezdődik a magyarok történetében. Szerencsés az a nemzedék, amely ennek az emelkedésnek elindítója lehet. Ahogyan szerencsés volt Szent István királyunk nemzedéke is. De a kezdet nem vég. Sokaknak sokat kellett még tenniük azért, hogy az államalapító király tervei valóra váljanak. A kereszténység felvétele és az államalapítás – az ezer évvel korábbi millennium – az elindulás pillanata volt a magyarok számára. A mi ezredfordulónk is kapukat tár ki, távlatokat nyit, horizontot rajzol, elindít bennünket. De miféle indít? Kérem, higgyék el, a jóslás nagyon nehéz mesterség. Különösen nehéz, ha a jövőre vonatkozik. Egyesek szerint a legkönnyebben úgy jósolhatjuk meg a jövőt, ha megpróbáljuk magunk megalkotni.

Kellő távolságból vizsgálva történelmünket, ahonnan a sürgés-forgás már nem takarja el a lényegét, úgy tűnik, két korszak váltotta egymást. Voltak korok, amikor kicsiszolt, kiejtették, kiragadták kezünkől sorsunk irányítását és külső kényszerek vettek rajtunk erőt. Gyors pusztulás vagy lassú fogyatkozás. Hirtelen megsemmisülés vagy csendes zsugorodás, leromlás, szétporladás.

Akik ilyen korszakban éltek, nem láthattak maguk előtt nagyra törőbb célt, mint a túlélést és a megmaradást. És voltak olyan csillogások, amikor biztosan tartottuk sorsunk gyepölőjét. Amikor sokasodtunk és gyarapodtunk, amikor biztonságban nevelhettük gyermekeinket. Amikor nem a túléléshez, megmaradáshoz szükséges fufangokra, hanem az erények gyakorlására taníthattuk őket. Amikor békét, nyugalmat teremtettünk és építkezhettünk. Amikor csak rajtunk múlt, mit érünk el. Amikor jellemünk formálta történelmünket, és nem a történelem a jellemünket.

Most ilyen korszak érkezett el. Ideje kiegyenesednünk. Most nincs megnyesve a képzelet szárnya. Most érdemes álmodni. És aki akar, fel is ébredhet, hogy megvalósítsa az álmait. Békés életünk lesz, mert elfoglaltuk helyünket a nyugati népek családjában, a világ legerősebb szövetségi rendszerében. Gondoskodtunk nagyszüleink és gyermekeink, unokáink háborítatlan életéről. Olyan helyzetet teremtettünk, hogy nincs nép, ország, amely komolyan gondolhatná, vagy ha komolyan is gondolná, a siker reményében kísérelhetné meg, hogy megtámadjon bennünket.

Persze magyarnak lenni, sohasem volt könnyű feladat. Nem lesz ezután sem. Egy magyar fiatalember, akinek szülei a XX. Század elején vándoroltak ki Amerikába, így emlékezett: „Apám úgy hitte, ott arannyal vannak burkolva az utcák. Ott aztán három dologgal kellett szembesülnie.

- Az utcák nem voltak arannyal burkolva.
- Az utcákon egyáltalán nem volt burkolat.

- Apámtól várták el, hogy lerakja a burkolatot.”

Ahogy egy bölcs ember mondta, a szótár az egyetlen hely, ahol az eredmény megelőzi a munkát. A helyzet nem változott. Továbbra sem lesznek arannyal burkolva az utcák, és a munkát is nekünk kell elvégezni. De a saját utcánkért dolgozhatunk. Készen állunk erre. Hiszen a mai nemzedék ugyanazt akarja, mint mindegyik a maga idejében. Azt, hogy értelme legyen az életnek. Azt, hogy itthon is értelme legyen a világnak. Azt, hogy legyen valami rend, ami felé törekedhet.

S most itt vagyunk. Itt van velünk Szent István király, és itt van Koppány vezér. Velünk vannak a szentek, és a lázadók, a várvédők, a hősök és az árulók. Velünk vannak az igazak, és a megigazultak, a hamisak, és a pártutók. Velünk van mind, aki a szabadságért harcolt, velünk, aki nem tudta mi tévő legyen. Magunkkal hoztuk királyainkat, Istvánt, Lászlót, Mátyást, a Zrínyi Ilonákat, a Dobó Istvánokat, Rákóczi Ferencet és Széchenyi Istvánokat. A Batthyány Lajosokat és a Bethlen Istvánokat. Magunkkal hoztuk az összes bölcsét és az összes ostobát. Magunkkal hoztuk az összes nagyot és az összes kicsit. Magunkkal hoztuk a múltunk. Visszük hátunkon, visszük tovább. Ez adjon nekünk erőt.

Kívánok mindannyiuknak, határon innen és túl, boldog és békés új esztendőt, erőt és kitartást, megértő társat, derűs családot, jó szomszédot. Munkát, aminek értelme, haszna és gyümölcse van.

A magyar millennium évét megnyitom.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A honismereti Egyesület megköszöni...

A gyomaendrődi Honismereti Egyesület ezúton megköszöni azoknak a támogatását, akik az előző évben a szja 1%-ával segítettek céljainkat. Ez a támogatás 1999. évben 188.947 forint volt.

Amennyiben az alább felsorolt munkát közhasznúnak és fontosnak ítélik meg, tisztelettel kérjük ebben az évben is a támogatást:

- Endrőd történetének megjelentetését tervezzük - az 1. rész (1848-49-ig) még ebben az évben megjelenik.

- Dolgozunk Endrőd igen értékes nyelvjárási sajátosságainak feldolgozásán. (A munka nyomtatásban a történeti kötet után jelenik meg.)

A felsorolt témák tudományos szintű kidolgozására szakembereket kell felkérnünk, tehát a nyomdai költségeken kívül tiszteletdíjat és kutatási költségeket is fizetnünk kell. Mivel az Endrődi Füzetek előző kötetéből származó bevétel csak kis részben fedezi ezeket a kiadásokat, kérjük a lakosság és az Endrődiek Baráti Köre tagjainak támogatását.

Az 1% átutalásához szükséges adatok:

Honismereti Alapítvány Gyomaendrőd

Adószám: 19056274-1-04.

Egyben közzé tesszük, hogy amennyiben valakinek vagy valamely cégnek, munkahelynek módjában áll a fenti munkát támogatni, az összeg adósságmentő tényező lehet, mivel az Alapítványunk közhasznú tevékenységet folytat, a támogatott összegből jogunk van igazolható dokumentumot kiadni. Számlaszámunk: 53200015-10000032

Megértésüket és támogatásukat előre is köszönjük.

*Hornok Lajosné
egyesületvezető*

A BARÁTI KÖR FELHÍVÁSA

Bizonyára olvasóink és a Baráti Kör tagjai emlékeznek az elmúlt év májusában hozott határozatra, mely szerint áldott emlékű Timár Máté író barátunknak, az Endrődiek Baráti Köre első elnökének mellszobrot állít a Baráti Kör, amelynek felavatására ez év május 26-án kerül sor a Baráti Találkozó alkalmával, tisztelegve ezzel a magyar millenniumnak. A szobor költségeit az Egyesület csak úgy tudja előteremteni, ha tagjai adományaikkal segítik ennek megvalósítását. E célból hozta létre az egyesület **VÁROSUNK NAGYJAIÉRT KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY-t**, amely vállalta az Endrődről elszármazott nagyjaink emlékének méltó megőrkötését.

Ezért kérjük tagjainkat, hogy anyagi erejükhez mérten járuljanak hozzá e nemes cél megvalósításához.

Számlaszámunk: **ENDRŐD ÉS VIDÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET GYOMAENDRŐD, VÁROSUNK NAGYJAIÉRT KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY: 53200015 - 11044028.**

A KÖZÖSSÉGI HÁZ
FEBRUÁR HAVI PROGRAMJA

4-én 14 órától Magyar Millennium, Kultúrával a Nyugat kapujában címmel vers – és prózamonda verseny. (A Nemzeti fesztivál helyi döntője.)

5-én 18 órától a Katolikus Egyházközség farsangi vacsorája

9-én 16.30-tól Cukorbetegség klubja

15-én 8-tól 16 óráig Műanyag árú vására

17-én 9-től 13 óráig Lazarus Kft vására (Kosár, szőnyeg, ruházati termékek.)

19-én 19 órától Tea-est a Magányosok Klubjában

22-én 14órától Közérdekű előadás mezőgazdasággal kapcsolatos adóügyekről. Az Agrárkamara szervezésében vendégünk lesz Kopján – Kiss Károly az APEH munkatársa. Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

24-én 9-től 11 óráig Szemvizsgálat (OKULÁR OPTIKA, Szarvas)

26-án 19 órától Farsangi Randevű - bál.

MEGHÍVÓ

A Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesületének Gyomaendrődi csoportjának vezetősége meghívja tagjait és hozzátartozóit Katona József Művelődési Házba március 11-én 18 órakor kezdődő nőnap vacsorára.

A menü szabadszedesű marhapörkölt. A vacsora ára tagoknak: 300 forint, hozzátartozóknak 650 forint. Jelentkezni lehet: Mirhóháti Napközi Otthonban minden kedden este 16-tól 20 óráig Csöke Jánosnál. Zene – tánc – tombola! Mindenkit szeretettel vár a vezetőség

Meghívó

az Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány az idén is megrendezi a Szent Imre Plébániá farsangi vacsoráját, mely 2000. február 5-én, szombaton este 18 órakor lesz az endrődi Közösségi Házban.

Szeretettel hívjuk és várjuk Önt, és kedves Hozzátartozóit. Jegyek kaphatók az endrődi plébánián, 800 Ft-ért.

HÁROMKIRÁLY - JÁRÁS - Az endrődi diákok sikeresen újra-élesztették - a már csaknem teljesen elfelejtett - háromkirály-járás endrődi hagyományát.

Január hónap folyamán - a betlehemezéshez hasonlóan - több helyen bemutatták a Jézus Krisztus isteni királyságát kifejező népi játékot. Köszönetet mondunk egyúttal Vaszkó Irén tanárnőnek a betanításért, a vendégváró házigazdáinknak és nem utolsósorban a játékban résztvevő diákoknak: ifj. Harnos Vincének, Korcsok Katalinnak, Oláh Beatrixnak, Szekercés Adriennek.

A közeljövőben szándékunkban áll egy másik teljesen endrődi hagyomány, a feketevasárnap-i köszöntő felélesztése.

*Hüse József
káplán*

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmlunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Hanyecz Mihály anyakönyvvezető és neje, Nándori Teréz tanító

(1919. Endrőd – 1996 Endrőd) (1934. Mezőtúr - 1996 Endrőd)

Mihály édesapja nevét kapta, aki remek iparos volt, két fontos szakma, a szabóság és a cipészség kiváló mestere. Fogalom volt a keze alól kikerülő lábbeli és ruházat.

Édesanyja, Véha Mária, négy gyermeket szült. (Teréz, Mária, Imre és Mihály)

Az Arany János (most Korányi) utcai ház a nyugalom, a boldogság, a szeretet és megértés otthona volt. A gyermekek iskolai tanulmányaikat mindnyájan a szülőhelyükön végezték. Utána a helyi polgári iskola elvégzése következett, ami a húszas években komoly iskoláztatást jelentett.

Mihály, az iskola eminens tanulója, Endrőd akkori legnevesebb kereskedőjénél, Hirschl Mihály rőfös-rövidáru és ruházati üzletében (a most épülő öregek otthona helyén) töltötte tanuló (inas) éveit. A szakértelem és a szorgalom remek lehetőséget csillantatott meg a mozgékony, jóra-szépére fogékony fiatalember előtt. A fővárosba távozott szakmai fejlődése érdekében. A szimpatikus, szakmailag értékes „segéd úr”, Budapest egyik legjelentősebb áruházában kapott állást első főnöke dicséretes ajánlólevelével.

A halk szavú, szolgálatkész, intelligens, megbízható segéd előrehaladását a világháború szakította meg. Noha a háborúskodás szellemének leggyengébb szikrája sem volt benne. Semmi olyan messze nem volt tőle, mint a gyűlölet, a pusztítás, a rombolás. Németországban esett fogságba a világháború befejezésekor. Szemtanúja volt a szörnyű pusztulásnak, a mérhetetlen embertelenségnek

poklának; Budapeستől Wartburgig. 1945. március 28-tól november 7-ig tartott a fogság kálváriája. A sok veszedelem keserű napjairól naplót írt, mely hű tükre szíve-lelke, egész lényé valóságának. Szerencsésnek érezte magát, hogy az oroszok nem valahová Szibériába irányították a tehervonatot. (Gyenge fizikuma nem bírta volna ki az orosz fogolytáborok embertelen viszonyait.)

Hazaérve, rövid pihenés után hozzákezdett a gimnáziumi tanulmányokhoz.

1951. júliusától Endrőd Község-házán az igazgatási osztályra került, ahol rövidesen anyakönyvvezető lett nyugdíjazásáig, 1980-ig. Gyöngybetűlkel 1957 születést, 1572 házasságot és 1586 halálesetet jegyzett be 29 év alatt az anyakönyvekbe. Az előjáróság mindenese volt, mint egykori elődje a sánta kis Urbán jegyző.

Fáradhatatlanul dolgozott, segítette a fronton eltűnteket kétségbeesetten keresőket.

A sportolás szervezésében, az ügyintézésben támogatta a labdarúgást, a kézilabdát, szervezte és irányította a sporthorgászatot. Részt vett a helyi és országos választások szervezésében, lebonyolításában.

1964-ben kötött házasságot Nándori Teréz tanítónővel, aki Mezőtúron hét gyermekes családból származott. A szorgalmas, tehetséges lány Jászberényben végezte a tanítóképzőt és szerzett dicséretes képesítést 1961-ben. A mezőtúri tanyákon működött, mint tanító 1964-ig, később igazgatóként.

Házasságukból két gyermek született; Mihály, aki gyermekként halt meg és Julika. Endrődön évtizedeken át a gyermekek kedves, szelíd hangú tanító nénije volt. 1989-ben nyugdíjba ment. Ettől kezdve, mint nagymama boldog időkét élt Zsolti unokája közelében. A családi béke, a nyugalom, a szeretet példaképe volt. Férje a munkaérend és „kiváló dolgozó” kitüntetés birtokosa volt. Ráterő perceikben valóságos földi paradicsomot varázsoltak kertjükben.

Mihály súlyos érendszeri betegsége, a nehéz műtétje nagyon megviselte felesége szívét, aki, 1996. február 13-án észrevétlenül, örökre lehunyta szemét. Öt nappal később a súlyos beteg férj követte őt a Központi temető sírjában.

Értékes emberek voltak, akik köznapi életükkel, példás családok mintájául szolgálhatnak napjainkban is a magyar családoknak.

MÁRTON GÁBOR

THERM U X 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
T/F: 66/386-614, 386-226
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydarú, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

Történelmünk nagyjai

Jurisits Miklós várkapitány 1400 – 1445

Köszeg várának hősi kapitánya. Előkelő dalmát patricius családból származott. Az 1524-iki bécsi országgyűlés felsőházi tagja volt. Többször járt követségben Törökországban. 1532-ben Szulejmán hatalmas sereggel indult Bécs felé, de útját állta Köszeg vára. Jurisits adáz küzdelemben védte a várat. Ibrahim nagyvezír nem tudta bevenni, s augusztus 12-én maga a szultán is megérkezett sereggel.

Végül a törökök 31-én elvonultak a vár alól, s ezzel huszonöt napi időt nyert Ferdinánd, hogy összegyűjthesse 90.000 emberből álló seregét. Hősiességéért 1533-ban "köszegi bíró" címet kapott. 1537-ben pedig Ferdinándtól megkapta Köszeg várát. 1538-ban a magyarországi hadak főkapitánya, majd Krajna kormányzója lett.

Hunyadi János kormányzó 1408 – 1456

Családja a havasalföldi román fejedelemségből származott Magyarországra. Apja erdélyi vajda Hunyad-várát kapta birtokul, innen az utódok vezetéknéve. Már ifjúkorát a Délvidéken a török elleni harcra töltötte. Bejárta Itáliát, részt vett a csehországi huszita háborúkban. 1439 után előbb szörényi, majd erdélyi vajda és temesi ispán. Feladata volt a török betörés megakadályozása. Nagy tervét, hogy Európából kiűzze a törököket

nem tudta végrehajtani. (1444. várnai, rigómezei vereség). 1446-ban az országgyűlés kormányzóvá választotta, melyről V. László trónra lépésekor mondott le. Leghősibb tette, hogy 1456-ban magával Mohamed szultánnal szemben védte meg az ország kulcsát: Nándorfehérvárt. (törökül Kalimegdán, ma Belgrád) Győzelmét azonban alig élte túl, a táborban kitört pestisjárványban meghalt.

Kinizsi Pál országbíró 1432 – 1494

Legenda szerint molnárlégény volt. Csodaszerű erejéről számos legenda maradt fenn. 1468-ban Morvaországban, 1474-ben Lengyelországban, 1477-ben Ausztriában, mint vezér mutatta meg vitézségét. Mátyás király tisztjeként vett részt a III. Frigyes császár elleni hadjáratban. 1479-ben Temes vármegye főispánja és az Alsó Rézsek főkapitánya. Legnagyobb győzelmét 1479. október 13-án a Hunyad vármegyei Kenyérmezőnél aratta.

Mátyás halála után II. Ulászló pártjára állt, aki megtette országbírónak. Betegsége sem tudta megtrónni, haláláig 1494. november 29-ig harcolt a török ellen. Vázsonyban temették el. (A felújított vár ma múzeum.)

Hunyadi Mátyás király, és Csehország királya, Ausztria hercege 1440 – 1490 (uralkodott 1458 – 1490)

Hunyadi János és Szilágyi Erzsébet második fia. Kolozsvárt született. 1440. február 23-án. 1453. januárjában László bátyjával együtt felvette a besztercei örökös grófi címet. 1458. jan. 24-én a befagyott Duna jegén összesereglett köznemesség királlyá választotta. Az országot ezidőben keletről a török,

nyugatról III. Frigyes császár, délről Velence, északról Lengyelország ellenséges magatartása fenyegette. 1462 áprilisában kibékült Frigyesel, aki 60.000 arany fejében visszaadta a szent koronát, s 1464. március 29-én Székesfehérvárt megkoronázták. A cseh katolikus rendek 1469. május 3-án Olmützben Csehország királyává választották. 1485-ben

Bécs megadván magát, nagy ünneppélyességgel bevonult a városba. Felvette az "Ausztria hercege" címet. Külpolitikájában az a cél követte, hogy megvédje a magyar állam függetlenségét, megalapítsa Nyugat-Európában hatalmi túlsúlyát. Ő teremtette meg az első önálló hadsereget (fekete sereg). Érdeklődött a reneszánsz irodalmi és művészeti mozgalmak iránt. Maga is foglalkozott tudományokkal. Budai és visegrádi palotájának díszítésére hírneves olasz építőmestereket hívott. Megalapította a pozsonyi egyetemet, a budai teológiai intézetet, a nagyszerű Corvina könyvtárt. Uralkodás alatt jött létre az első hazai könyvnyomda is. (Hess András). Mátyás király alakját számtalan monda veszi körül, egyéniségének varázsa a nép szívében örökké emlékeztetesse tette alakját. 1902-ben szülőhelyén Kolozsvárott felállították lovas szobrát Fadrusz János jeles alkotását.

Dózsa György várkapitány, parasztszézér 1470 ? – 1514

Régi székely családból származott. 1514. február 28-án Ali szendrői bég párviadalra hívta ki a magyarok legjobb vitézét. Dózsa győzött a párviadalban, amiért II. Ulászló címeradományban részesítette. A címer egy kardot, levágott kezét ábrázolt. Bakócz Tamás bíboros Rómából hazatérve keresztes háborút hirdetett. Máiig sem tudjuk, hogyan lett Dózsa-ból az 1514 tavaszán a török ellen meghirdetett, de parasztfelkeléssé fajult keresztes háború fővezére. Több ezer nemes és főpap lett a parasztság dühöngésének áldozata. Végül az Erdélyből érkező Szapolyai János szétverte Dózsa seregét. Ot, magát iszonyú kínzások közepette kivégeztette.

Tomori Pál kalocsai érsek 1475 ? – 1526.

Az Abaúj vármegyei köznemesi család sarja Bornemissza János familiárisaként kezdte pályáját, volt fogarasi és munkácsi várnagy, majd budai várkapitány. 1520-ban kolostorba vonult a Szent Ferenc rendiek közé. 1523. február 4-én VI. Adorján pápa parancsára vette át a kalocsai érseki széket és az országos főkapitányi tisztelet. Szerzetesi ruháját a harcokban sem vett le. Hiába követelt nem kapott elegendő katonát az ország védelmére, s így nem tudta felvenni eredményesen a harcot az országra törő szemben. 1526. augusztus 29-én, a csatamezőn vesztette életét.

Zrínyi Miklós gróf horvát bán 1508 ? - 1566

A szigetvári hős 1542-1556 között Horvátország bánjaként irányította a török elleni védelmet. 1529-ben részt vett a törökök által ostromolt Bécs védelmében. 1556-ban ő mentette fel az ostrom alól Szigetvár várát. Ezzel magára vonta Szulejmán haragját, aki nagy erőkkel támadott a várra. Miután Iószerük elfogyott, élelmük fogytán volt összehívta katonáit, s felkészültek a hősies kirohanásra. Az öngyilkos roham előtt aláaknázták a várat, zsebeibe száz-száz aranyat varratott. A küzdelemben elesett, 1566. szeptember 7-én. Levágott fejét a török nagyvezír Bécsbe küldte. Szulejmán a győzelmet már nem élhette meg, mert a kirohanás előtt két nappal meghalt.

Forrás munkák: Révai Nagy Lexikon (1913), Új Magyar Lexikon (1962), Somogyi Győző, Hermann Róbert: Magyar Hősök arcképcsarnoka (1996)

Katolikus oldal

FEBRUÁRI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor. Hétköznap reggel fél 8-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
 február 13-án, és 27-én, vasárnap fél 12-kor.

Hunyá

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Hétköznap szerda kivételével este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap 15 órakor.

Mindennap imádkozzuk az Úr imádságát, a Miatyánkot. Hogy jobban megértsük, folytatjuk a Miatyánk magyarázatát, a Katolikus Egyház Katekizmusából:

VI. „Ne vígy minket kísértésbe“

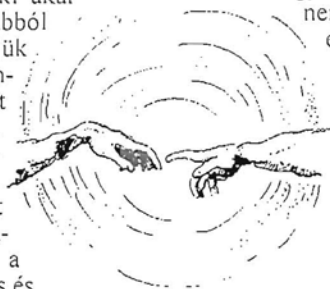
Ez a kérés az előbbi kérés gyökeréig hatol, mert bűneink a kísértésbe való beleegyezés gyümölcsei. Azt kérjük Atyánktól, hogy ne „vigyen“ minket bele. Nagyon nehéz egyetlen szóval lefordítani a görög szót: azt jelenti, „ne engedj belépni“, „ne engedj kísértésbe esni“. „Isten nem lehet rosszra kísérteni, és ő sem kísért senkit“ (Jak 1,13). Ellenkezőleg, ő ki akar szabadítani abból minket. Azt kérjük tőle, hogy ne engedje nekünk azt az utat követni, amely a bűnre vezet. Elkötelezzük magunkat a „test és a lélek“ harcában. Ez a kérdés a megkülönböztetés és az erő Lelkéért könyörög.

A Szentlélek megadja nekünk a megkülönböztetés ajándékát, amely különbséget tesz a belső ember növekedéséhez szükséges próbatétel - mely a „kipróbált erény“ érdekében történik (Róm 5,3-5) - és a kísértés között, amely a bűnre és a halálba vezet. Különbséget kell tennünk a kísértésbe való „beleegyezés“ között is. Végül, a megkülönböztetés leplezi a kísértés hazugságát, mert a kísértés tárgya látszólag „jó, tekintetre szép és kívánatos“ (Ter 3,6), márpedig a valóságban a halál gyümölcse.

Isten nem akarja ránk erőltetni a jót, szabad lényeket akar (...). Valamire jó a kísértés is. Istent kivéve senki sem ismeri azt, amit a lélek Istentől kapott, még mi

magunk sem. A kísértés azonban kinyilvánítja nekünk és megtanít felismerni, és ezáltal felfedezni nyomorúságunkat és kötelez bennünket a hálaadásra azokért a javakért, amelyeket a kísértés feltárt nekünk.

„A kísértésbe belépni“ a szív döntését feltételezi: „Ahol a kincsed, ott a szíved is (...). Senki sem szolgálhat két úrnak“ (Mt 6,21-24). „Ha a Lélek szerint élünk, viselkedünk is a Léleknek megfelelően“ (Gal 5,25). Erre a Szentléleknek adott „beleegyezésre“ az Atya ad nekünk erőt. „Eddig emberi erőt meghaladó kísértés még nem ért titeket. Hűsége az Isten, erőtkön felül nem hagy megkísérteni, hanem a kísértéssel együtt a szabadság lehetőségét is megadja, hogy kibírjátok“ (1 Kor 10,13).

Márpedig az ilyen harc és egy ilyen győzelem csak az imádságban lehetséges.

Jézus imádsága által győzött a kísértőn nyilvános működése kezdetén, és vérel verjejtékezésének végső csatájában. Krisztus minket az ő harcával és haláltusájával egyesít ebben az Atyához intézett kérésben. A szív éberségét sürgetően mindig az ő virrasztásával összekapcsolva említi. Az éberség „a szív őrzése“ és Jézus Atyjától azt kéri, hogy „örizzen meg minket az ő nevében“ (Jn 17,11). A Szentlélek állandóan erre az éberségre ébresztget minket. Ez a kérés a maga teljes drámai értelmét a mi földi harcunk végső kísértésére vonatkozva nyeri el. Ezzel a kéréssel a végső állhatatosságot kérjük. „Úgy jöve, mint valami tolvaj. Boldog, aki virraszt“ (Jel 16,15).

*Az oldalt szerkesztette:
 Iványi László plébános*

FEBRUÁR HÓNAP ÜNNEPEI

2. Szerda: Gyertyaszentelő Boldogasszony
3. Csütörtök: Szent Balázs püspök, vértanú
5. Szombat: Szent Ágota szűz és vértanú
6. Vasárnap: Évközi 5. vasárnap
8. Kedd: Emiliáni Szent Ermos
10. Csütörtök: Szent Skolasztika szűz
11. Péntek: A Lourdesi Boldogságos Szűz Mária
13. Vasárnap: Évközi 6. vasárnap
14. Hétfő: Szent Cirill és Metód, Európa társvédőszentjei
17. Csütörtök: A Szervita rend hét szent alapítója
20. Vasárnap: Évközi 7. vasárnap
22. Kedd: Szent Péter apostol székfoglalása
23. Szerda: Szent Polikárp püspök és vértanú
24. Csütörtök: Szent Mátyás apostol
27. Vasárnap: Évközi 8. vasárnap

Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok s az élet terhét hordoztatok... (Mt 11,28)

A Szeged-csanádi Egyházmegye Püspöki Hivatala, a Székeskáptalan, az egyházmegye papsága és a rokonok fájó szívvel tudatják, hogy
Dr. ÚDVARDY JÓZSEF
 Egyházmegyénk nyugalmazott püspöke, a hittudományok doktora

sok éves, türelemmel viselt, súlyos betegsége végén, január 10-én az Úr hívására hazatért. Szentségekkel ellátva, életének 88-ik, papságának 64-ik, püspökké szentelésének 31-ik évében a szegedi püspöki lakásában elhunyt.

Január 17-én, 11 órakor püspökök és nagy számban papok, koncelebrált szentmisével búcsúztak tőle a Szegedi Székesegyházban, és ennek végén temették el testét a templom kriptájában.

Bácsalmáson született 1911. február 16-én. Teológiai tanulmányait Kalocsán kezdte 1929-ben, majd Rómában a Gregoriana Egyetemen folytatta 1930-38 között. 1939-ben hittudományi doktorátust szerzett ugyanott. Pappá szentelése Rómában volt 1936. október 25-én. Segédlelkési helyei: 1938-39-ben Kunbaja, 1939-40 Baja, Szent Szív plébánia, 1940-41 Kalocsa-Belváros, Egyházmegyei Bírószág kötelékvédője volt 1940-től 1950-ig. Teológiai tanár Kalocsán 1941-51-ig. Ez időben még 1942-48 között tanulmányi felügyelő is. 1944-től a Hitoktatóképző Intézet tanára is. Főszékesegyházi könyvtáros 1945-től 1951-ig, és az egyházközségi nővérek moderátora is. Érseke érseki tanácsossá nevezte ki 1947-ben. Hittanári vizsgázató feladattal bízták meg 1948-tól. Egyházmegyei Bírószág bírója 1950-től. Templomigazgató a Kalocsa Szent István templomban, 1950-1951-ben. A Kalocsai Papnevelő Intézet állami rendeletre történt bezárása után teológia tanár Szegeden 1951-től 1957-ig. Főpásztor 1957-ben Jánoshalmára küldi plébánosnak és kerületi esperesnek. Garábi c. apát kinevezést kap 1958-ban. A Szentatya Taborai c. püspöknek és csanádi apostoli adminisztrátornak nevezte ki 1969. január 10-én. Ez év február 16-én szentelték püspökké Budapesten. Az egyházmegye kormányzását 1969. február 20-án vette át. Az egyházmegyénk megvívás püspökké pedig 1975. január 7-én nevezte ki a pápa. Kérésére a Szentatya 1987. június 5-ével nyugállományba engedte.

Teológiai tanítása világos, érthető, egyházhoz hű volt mindig. Ő vezette be a világiak hittudományi tanítását is a főiskolánkon. Történelmi kutatásai és megjelent könyvei, tanulmányai magas szintű tudásról tanúskodnak. Nagyon állt ki, és okosan irányította az ország hitoktatásának ügyét, melynek intézését a Püspöki Kar rábízta. és készítette el a közös, akkor igen nívós hittankönyv sorozatot. Sok vitája volt az AEH vezetőivel. Mindig érvekkel próbált velük eredménye jutni. Püspöki hivatalát feladatnak élte meg. látogatta papjait, híveit. Pontosan ellenőrizte munkájukat és próbálta segíteni is azok eredményességét. Alighogy munkakörét átadta utódjának, súlyos beteg lett. Betegségét türelemmel viselte tizenkét és fél éven át. Bár szíve és akarata még bírta, erei már nem, csendben távozott el. Most már odaátrol, imájával segíti egyházmegyéjének papjait, híveit.

Crescamus in salutem! – (Növekedjünk az üdvösségben!)
 volt a jelmondata.

Hisszük, hogy belenőtt Ő is az üdvösségbe.

A „javak cseréje”, „utazók” Gyomáról a 19. században

Történeti-társadalmi irányultságú néprajz (történeti antropológia) számára mindinkább világosabbá válik, hogy a javak cseréje az a rendkívül komplex tárgykör, kutatási terület, amely az egész életet behálózó összefüggései révén a legtöbb és legsokebb információs forrással rendelkező terület, de minden részletét illetően is. A javak cseréje rendkívül tág fogalom. Magában foglalja a bennünket körülvevő tárgyi világ valamennyi tényezőjének adás-vevését, a szellemi javak, a munka, különféle szolgáltatások adás-vevését, közös kifejezéssel élve olyan, mint az anyagcsere, a társadalom anyagcsereje. Anyagcsere, mely mindig volt, és a jövőben is lesz. Altalános és típusos formák mellett sok egyéni vonást is tartalmazó folyamata, legkönnyebben úgy tanulmányozható, ha társadalom legkisebb egysége, két egymás közötti viszonyulásában vizsgáljuk. Az átadó és átvevő egymáshoz való viszonyulását három alapvető társadalmi tényező befolyásolhatja?

1. **Kommunikáció** – jelek, jelrendszerek alkalmazása, eredménye a felek közti megegyezés.

2. **Tulajdonviszonyok** – létrejövő tulajdonváltozások.

3. **Helyváltoztatás.**

A javak cseréje folyamatában leggyakrabban felbukkanó kifejezés a migráció. A különböző javak cseréjével kapcsolatos helyváltoztatások, mozgások, nem eredményeznek közvetlenül lakóhely változtatást, nem szolgálja közvetlenül különféle növény- és állatfajták, termelési eljárások és módszerek, technológiák, nézetek, vélemények áttelepülését. Azonban a javak cseréjének különböző folyamataiban, formáiban számos olyan migrációs tényező is található, amelyek igenis elősegítik az egyéni, sőt közösségek lakhelyváltoztatását, vándorlását, áttelepülését más helyekre. Elterjesztik bizonyos növények, növény-társulások termesztését, állatok tenyésztését a spontán elterjedés mellett. Hozzájárulnak bizonyos célszerű termelési eljárások, technológiák és nem kis mértékben gondolatok, vélemények, különböző ismeretek elterjesztéséhez is. A migráció (vándorlás) lehetőségét a mindenkor földrajzi adottságok-ethnográfiai („népföldrajzi”) körülmények, a talaj és éghajlati (klimatikus) viszonyok, a növényzet és állatvilág különbözőségei, vízi és szárazföldi utak, átkelőhelyek, ezekhez kapcsolódó közlekedési lehetőségek, földrajzilag ellentétes tájak peremvidéki adottságai, az egymástól különböző tájakon kialakult sajátos gazdasági-gazdálkodási körülmények, megélhetési viszonyok biztosítják. A társadalmi, kulturális-műveltségi viszonyok is nagyban elősegítik a migrációt.

E bevezető gondolatok után egy levéltári forrás igen kivonat-részletes bemutatására vállalkozom, ami alkalmas lehet e jellegzetes vidék, a Körösök völgye, 1920 évi országoszonkítás előtti javak cseréjére vonatkozó migráció(ja) tanulmányozására.

A Békés Megyei Levéltár Gyulán őrzött anyagában található: Gyoma, „Utazók Protocolluma” iratsomója. (Protocollum = jegyzőkönyv, amelyet abból a célból fektettek fel, hogy nyílvántartsák, feljegyezzék a birodalom területén történő utazásokhoz szükséges engedélyek kiadását. Ugyanis ezen engedélyek nélkül még két szomszédos falu között sem lehetett közlekedni.) Gyoma, ma egyesítve Endrőddel Gyomaendrőd, a Hármas-Körös bal partján terül el és története folyamán mindig is Békés vármegyéhez tartozott. Jellegzetes vásáros úti célpontjai lakosságának a 18. század eleji újramegülnés után; Nagyvárad (Peremvidéki adottság: Alföld és az Erdélyi Középhegység előhegyeinek találkozása), Mezőtúr, Pest, Debrecen, Szentés, Szolnok, Hódmezővásárhely, Arad. Forrásunk

keletkezése idején szintizta református vallású, magyar település. Lakosainak eredete; a törökhódoltság idején is itt élők, visszatérők, felvidékről Gömör, Kishont, Borsod vármegyéből a Tiszahátról, Biharból érkezők, akik között számos családi visszatérőként érkezik ősei földjére, magával hozva ottani rokonait, ismerőseit. 1780-1830 közötti vizsgálatom házassági szokásaikat s számottevő házassági kapcsolataik vannak a gyomaiaknak Mezőtúr, Túrkeve, Dévaványa, Köröstarcsa, Mezőberény, Körösladány református magyar lakosságával. Forrásunk töredék (sajnos); 1819. máj. 25. – 1825. jan. 10., 1826. szept. 23. – dec. 31., 1836. jan. 12. – 1837. nov. 1. között írott adatokat tartalmaz.

Az egész anyag csaknem felét teszi ki a „munkakeresés” céljából való „utazás” (takarás, nyomtatás céljából, az aratás és cséplés). Úticél: A történeti Bánát, Körös-Maros köze, Arad-Hegyalja, Szórényi Bánság (Arad, Békés, Bihar, Krassó-Szörény, Temes, Torontál vármegyék).

Korhű szöveggel néhány adat:

„1820. Május 27. Gyüre Mihály feleségével, leányostul megy Fazikas Varsányba dologkeresni. 1825. Máj. 13. Jó' sa' Sofia és Szilágyi 'Sófia Aradra szolgálat keresés végett. Máj. 21. Kis Rebecka Gyulára Dajkai Szolgálatjára. 1836. aug. 17. D. Kováts Rebecka Aradra Szoptatós Dajkának. 1826. Máj. 12. Ladányi István és Szalai Istvánné Debella Áttya és Áttyafiai látogatása végett. 1825. Ápr. 30. Ladnai János különféle helyekre Hajtsárnak marhákat hajtani a Turi vásárról gyalog. 1826. Máj. 16. L. Kováts János, Szabó András, Fűsüs István, Eszteró Ferentz, Balogh Miklós, Fűsüs Mihály, bé Kolozsvárra búza eladásra végett. 1821. Jan. 9. Tiba István Aradra keresztelő leveliért. Szept. 23. Sebők Mihály, Márton András, Boros Jenőbe a tájék megtekintése végett (megjegyzés: ez a „megtekintés” munkalehetőség keresését jelenti). 1824. Máj. 21. Varga Sámuel a Bánátba Famíliája dolgába. 1836. Decz. 7. Csath Bálint Zaránda Sertést vásárolni. 1836. Máj. 23. Fekete Sándor Rittbergbe (megjegyzés: Bánátbéli német-magyar település) buzáért. 1836. jun. 4. Eszteró Mihály Zöld Bálint, Bátsi István, Vincze Bálint, Onadi Katalin Temesvárra vadhát a Bánátba életet venni. 1823. Jun. 2. Szabó Mihály Váradra Vásárra 1 pej kancza, 1 fekete kancza, 1 szürke kancza, rügött csikóval s 1 rügött csikó másik.” (Megjegyzés: „rügött = választott.)

Cs. Szabó István

ÉPFE

Építőipari Szakipari Festő Szolgáltató

Betéti Társaság vállalja:

Közületi – vállalkozói és magán
megrendelőinek

ÉPÍTŐIPARI – SZAKIPARI

munkáinak elvégzését.

Teljes körű ügyintézésel,
tervezéstől a kulcsátadásig.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL

rendelkezünk Alföldön és Budapesten!

Hívja: 06-66-295-659

vagy 06-20-9367-514 számot.

Fax: 06-66-385-896

Cím: 5502. Gyomaendrőd,
Juhász Gyula utca 34/1.

**MINDENT EGY HELYEN,
A PIKTOR BOLTBAN!**

Gyomaendrőd, Fő út 204.
(Telefon: 66/386-611)

Kaphatók:

-festékek, lakkok, ecsetek,

-szerszámok, csavarok, szegek,

-ragasztók, zárok, vasalások, és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN, HOZZÁ
BAGASZTÓK, FUGÁZÓ AUZAT KIEGÉSZÍTŐ

Önök joga van tudni...

Hogy miről volt szó a Testület január 27.-i ülésén

A polgármesteri beszámoló részletesen ismertette a belvíz helyzetet, megtudtuk, hogy a múlt évi csapadék 50%-kal volt magasabb az átlagnál, és a talajvíz jelenleg helyenként 2-2.5 méterrel magasabb a szokásosnál. Sokat kell idén is költeni a védekezésre, és egyértelmű, hogy a leggazdaságosabb védekezés a preventív azaz a megelőző forma lenne. Ehhez viszont legalább 100 millió forintra lenne szükség. Sajnos a lakóépületekre tavaly elköltött 31 millió forint nem oldott meg minden gondot, különösen az öreg vályogházak vízesednek tovább.

Röviden említésre került a közvélemény kutatás összegzése. Valóban vannak elgondolkodtató megállapításai. Egyelőre az anyag nem publikus.

A 24 napirendi pontból feltétlenül érdeklődésre tarthat számot, hogy a Gyomaszolg Kft a lakótelepeken (Október 6. Ifjúsági, Vásártéri) a megfelelő számú hulladékgyűjtő edényeket térítésmentesen a lakók tulajdonába adja, és ezt követően a tulajdonosok kötelezettsége lesz az edények karbantartása és pótlása, ugyanúgy ahogy ez a város területén egyébként mindenki által elfogadott rend. A folyékony hulladék (szennyvíz) szippantási és szállítási árai 25 - 30%-kal nőttek. Ehhez a nagyarányú változáshoz azért hozzátartozik, hogy ez az ár 98 óta nem változott, valamint az is, hogy fel lesznek a tartályokra szerelve a szabványos kalibrált mérőcsövek, és így mindenki csak annyit fizet, amennyit a mért mennyiség mutat.

Az új árak: 1 köbméter: 1900.-Ft, 2 köbméter 2300.-Ft, 3 köbméter 2.700.-Ft, 4 köbméter 3.100.-Ft, 5 köbméter 3.500.-Ft, ahol nincs szennyvíz csatorna, ott minden ár 100.-Ft/köbméter-el olcsóbb. Az árnyékszék-tisztítás 1300 FT köbméterenként. Az árak az ÁFA-t tartalmazzák.

A gyermekek részére nyújtható pénzbeli és természetbeni ellátás megállapításánál a Testület rendeltetileg felhatalmazást adott arra, hogy amennyiben szükséges az érdemi döntéshez, akkor a kérelmezőnél környezettanulmányt lehet készíteni, így képet kapva a gyermeket gondozó család va-

gyoni helyzetéről. Ismét fellángolt a lehetősége, hogy lesz az idén a városnak (legalább a felében) kábel tv szolgáltatás. Egy új cég a Fiber Net RT váltalta a beruházást, az önkormányzat „csak” erkölcsi támogatást nyújt. Azoknak, akiknek már van működő rendszere, azoknak ez semmi változást nem jelent sem anyagilag, sem más vonatkozásban.

A Katona József Műv. Ház üzemeltetője is emelte a szolgáltatási díjat. Lakossági önszerveződés felé, fűtési idényre 650Ft/óra, egyéb esetben 270 Ft/óra a nagyterem fűtési idényre 2160 Ft/óra, egyéb esetben 860 Ft/óra. Az óvodákat működtető vállalkozóknak az önkormányzat a tárgyévra tervezett inflációs mértékkel növelte a hozzájárulási díjat. Évvégén, amennyiben az infláció mértéke 1 % ponttal eltér a tervezettől, akkor korrigálják az 1% feletti mértékben. Szintén emelte az önkormányzat a helyi járatú autóbusz közlekedés támogatását, 289500 Ft/hó összegre. Mint tudjuk az autóbuszjegy árak november 1.-től emelkedtek. E téma során került részemről felvetésre, hogy sajnos a vonattal közlekedők igen gyakran kell, hogy élvezzék a Gyomai vasút állomás „vendégszeretét”, amely meglehetősen rideg, sőt hideg is. Mostanában nemcsak az időjárás miatt késnek a vonatok, hanem a MÁV jóvoltából is. A busz pedig nem várhat! Mondja ezt nemcsak az üzemeltető, hanem Czibulka György képviselő is. Véleményük szerint ugyanis még mindig jobb azoknak a helyzetek, akik a fedett vasút állomáson ácsorognak 1-2 órát, mint azoknak, akik a nyílt utcán a buszmegállóban esetleg 5-10 perccel tovább áznak-fáznak amiatt, hogy a busz netán bevárt egy 5-10 perces vonatkésést. Hát erre csak azt tudom mondani, hogy próbálja ki Czibulka képviselő társam utasként a szituációt legalább egyszer. Nekem volt szerencsém az elmúlt 1 hónapban két alkalommal is, és sajnos nem voltam egyedül a vasútállomáson hoppon maradt utas. Az igazsághoz hozzá tartozik, hogy ~2-3 emberről van „csak” szó esetenként. Ezt a problémát gazdaságossági szempontból nem lehet, illetve nem szabad megközelíteni, mert akkor nem találunk rá megoldást. Véleményem szerint tartóhatatlan az a helyzet, hogy ha

a vonat késve érkezik, akkor a Gyomai vasút állomáson se taxi, se busz! (sokszor még a telefon sem működik). A MÁV sztrájk fenyegetése miatt is találni kell emberséges megoldást azok számára, akik egész évben vonattal és helyi busszal kénytelenek utazni.

A városi Sportcsarnok és Ifjúsági tábor vállalkozási formában való működtetésére pályázni lehetett. Három érvényes és jó pályázatról kellett dönteni a testületnek. Titkos szavazással végül is két pályázó között dőlt el a nagyon szoros verseny. 10:9 arányban győzött a „Sport Trió Kft.” személy szerint: Lakatos Tibor, Sípos Dezső, és Cs. Nagy Lajos, mint Kft tulajdonosok és egyben gyakorló testnevelő tanárok. A győztes pályázat céljával tüzte ki a települést szolgáló iskolai testnevelés, és a diáksport kiszolgálását, a versenysportok megalapozását, de e mellett még más korosztály igényeit is, szórakoztató vetélkedők, regionális programok szervezését. A csarnokot aktív, mozgósító alkotó minőségben kívánják működtetni. Hát úgy legyen! Figyelemmel fogjuk kísérni. Csak egyetlen egy ponttal maradt le a másik pályázó, aki eddig működtette a csarnokot.

Két holt ág halászati jogának szerződése is jóváhagyásra került. A Kecsegi zugi, és a Templom zugi. A sport koncepció finanszírozására 2000-ben a város működési kiadásának 1,3%-át hagyta jóvá a Testület. A Sportalapról pályázat útján lehet majd pénzt szerezni a költségvetés elfogadását követő hónapban. Azok a szervezetek részesülhetnek a pályázat szerinti támogatásban, amelyek az év folyamán legalább egy alkalommal városi szintű sport versenyen vagy bemutatón szerepelnek. Kötött sport célú felhasználás: a Sportcsarnok fenntartási költségeihez való hozzájárulás, a sportpályák fenntartása, a diáksport támogatása, sportlétesítmény tervezési, fejlesztési kiadásai. A Civil Szervezetek Támogatási Alapjából

pályázhat magánszemély egyesület, alapítvány, club, karitatív szervezet, akik növelik a város hírnevét, aki hozzájárulnak a lakosság nagyobb csoportjának szabadidő hasznos eltöltéséhez, akik a művelődés területén jelentős tevékenységet végeznek A pályázatokat a Humánpolitikai Bizottság fogja elbírálni.

Beszámoltak a vállalkozásban működtetett bölcsőde és óvodák vezetői. Összességében elmondható. Hogy az első év tapasztalata kedvező mind a szülőknek, mind az óvodáknak, és ennek következtében a testületnek is. Az óvodák arculata a pedagógiai alapellátáson túl különféle fakultatív programokkal színesedett. Például van angol nyelvtanfolyam, társastánc, kézműves szakkör, gyógytorna. Elutasításra került a Bethlen Gábor Szakképző Iskola azon kérelme, amely a szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkező hivatásos vadászok érettségire felkészítő oktatására vonatkozott. A testület csak szakértővel jóváhagyott képzési program ismeretében tud a későbbiek során dönteni.

A Városi Zene és Művészeti Iskola igazgatója szülői szabadságra ment. Az intézmény vezetését Holubné Hunya Anikó igazgató helyettes végzi a szülői szabadság idején.

A Nút Federland Kft (Balázs Dezső) az endrődi vásártéren mintegy 1 ha terület vásárlását kérte. A kérést a Testület jóváhagyta azzal, hogy csak faház bemutatón parkot, illetve fűrésztároló helyet építhet, és meg kell még építenie a 443-as főútvonalról való lecsatlakozó utat 2001. december 1.-ig.

Elfogadta a Testület, hogy a Millennium tiszteletére 2 szobor kerül avatásra május 26.-án a Rózsahegy napon. A város Rózsahegy Kálmán emlékére állítandó szobor költségeit finanszírozza. Az Endrődiek Baráti Köre pedig a Tímár Máté emlékére állítandót. A szobrok a Rózsahegyi Ált. Iskolát körül ölelő Holtág partján kerülnek elhelyezésre.

Császárné Gyuricza Éva

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola Igazgatósága értesíti a leendő első osztályosok szüleit, hogy hamarosan közeledik a beiratkozások időpontja. Az iskola csak korlátozott létszámban tud gyerekeket felvenni. Kérjük a leendő elsőosztályosok szüleit, hogy előre jelezzék az iskolában, ha a katolikus iskolát kívánják választani. (Minden nap reggel 8 órától 16 óráig.)

A farsang

A karácsonyi ünnepkör, Vízkereszt napja utáni vasárnapon, Jézus megkeresztelkedésének ünnepével fejeződik be.

Kezdetét veszi a farsang. Hogy is volt ez a régebbi időkben?

Hosszabbodnak a napok. A fény legyőzi a sötétséget. Eljő a vidámság ideje: cuhárék, házi mulatságok, (ma úgy mondanánk házibulik) vidám összejövetelek ideje. Batyus bálók, cigánybálók, álarcos bálók, iparos bálók, s ki tudná még felsorolni a vidámság ama formáit, melyekkel mulatják a nevető időt. Ilyenkor felkerekedik a tanyai nép, rokonlátogatások következnek. A falu népének most van ideje bőven; „a vetés kelt, termés a csűrökben”. Zene, tánc, bolondozások hangos vígaságok verik fel a falu megszokott csöndjét. Kerül az asztalokra minden jó. Elérkezett a disznóölések ideje. A rokonságból kerül ki a böllérek sora. Mielőtt a nagy tavaszi munkák elősorolnak, kihányja mérgét, erőt próbál a falusi nép. Sor kerül ám a háztűznézőkre, jó alkalom ez a párválasztásokra. S ha eljött az ideje következnek a komatál küldések, leánykérések, kézfogók. A legé-

nyek rönköt húznak a pártába maradt eladó lányok portája elé.

A búcsúzás a vígasságtól hosszú: a „farsangfarka” sokszor az evés-ivásban túllépi az eleget. Dolga van ám ilyenkor az utcakapitányoknak. A törvénybíró „Gyuricza Illések” ének is tisztükkel. A deres is előkerül, s ott nincs se sógor, se koma. A ritkábban vétkes fehérszemélyeknek is kijut a korbácsból.

Ám megszelídül az erkölcs, eljön a józan dolgos idő. Szaporodnak a tennivalók s a farsangi emlékek sokasága elraktározódik a szívekben, amit majd a fonóban, fosztóban lehet gyümölcsöztetni.

Mindezeknek ma már vége. Új idők járnak. A méltatlanul feledésbe került szép hagyomány mégsem múlt el nyomtalanul. Igaz, a bálók már nem a cigány húzza a talp alá valót. Hangszóróktól hangos, szintetizátorok műzenéje csalogatja táncra a fiatalokat. A harsogó reklámok hívogatják az embereket a különféle szórakozóhelyekre, ahova megtömött erszényekkel illik ám elmenni. Igaz a minőséget meg kell fizetni.

Farsangi bűnbánat

Holnap este bő piros mezben
Én leszek az álmok bohóca,
vagy bokát verő gyászkontosben
az életünk elsiratója.

S mikor vigyorgó kedvben gyűlünk,
vagy ha legsósabb könnyünk ejtjük,
a legszomorúbb óráinkat,
nagy örömnapunk is elfelejtjük.

Maradnak színtelen órák,
fájás nélkül, rút szürkeségben;
vem sajnáljuk a szeretőket,
megyünk sorban sorsunk elébe.

Vonulunk hosszú gyászfátyollal.
Kezünkben fájó szívünk visszük,
mosogatjuk könnyel és vérrel,
összetörve trónodhoz tesszük.

Odaállunk félig merészen
- tegnap hőse, ma becsapottja -
ajkunk sose ismert dalunkat
a bűnbánó zsoldárt dúdolja.

Ránk tekintsz Úr nagy szájalommal,
sok becsapott kóbor igricre,
s felénk nyúlsz, hogy görcsös marokkal
fogódzunk meg mentő kezedbe.

Felzeng majd a győztes Himnusz,
(zsoldárt zeng a sok falurossza)
s az Úr fedő bíbor palástját
könyörületből reánk adja.

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 9457-148

Női, Leányka-, és Fiú- cipőgyártás

(Endrőd, 1946)
Márton Gábor

*Madi Zol cipőkészítő-
fogtechnikai és kereskedelmi
Kft*

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.

Telefon: (66) 386-578

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1

Tel/Fax: 66/386-328

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Miénk itt a tér...

Tízéves RMDSZ évforduló Marosvásárhelyen

Mint ahogy a magyar sajtó Tv és rádió bőven foglalkozott az évfordulóval, ezt tesszük mi is a nagyváradi Bögösi Attila újságíró tollából a romániai magyar sajtóban megjelent cikk nyomán. Nincs módunkban a cikk teljes terjedelmét közre adni, ezért annak fontosabb részleteit közöljük:

„A hetvenes évek közkedvelt magyar rock-együttesének, a Lokomotiv GT-nek, ezzel a „Miénk itt a tér” című slágerének, művészek-közönség által együtt énekelt számmal zárult szombaton este a késő esti órákban Marosvásárhelyen, a Kultúrpalota nagytermében az RMDSZ megalakulásának tizedik évfordulója alkalmából rendezett emlékünnepe. „Nem a Szózat, nem a Himnusz volt a zórszó, hanem a mindenkor fiatal generáció hitét – sajátos műfajában – a rockzenében, dalba öntő üzenet arról, hogy: miénk itt a tér. Ugyis mint szülőföld, mint apáról fiúra szálló örökség, és úgy is, mint magyar közösségi hagyaték, vagy akár mint szellemi testamentum, mert az a „tér” (tértség) ahol élünk, számunkra „az összefogás, a bánat és öröm, a keserűség s az elégtétel” színtere.

Kimondva, vagy kimondatlanul erről szolt a szombati marosvásárhelyi ünnepség, s az örökifjú sláger közös éneklése is ezt kívánta megtestesíteni. (Itt most nem soroljuk fel a nagyszámú hazai és külföldi megjelenteket, amelyről a magyar sajtó is beszámolt.) (SZERK.) A jubileumi ünnepi előadásban megjelenteket köszöntötte Markó Béla, szövetségi elnök, aki így fogalmazott:

„Ezen az estén nem a politikának kell pislikolnia ezen a színpadon, hanem a magyar nyelvnek, kultúrának, művészetnek kell felragyognia, mert ez a dolgok helyes sorrendje: ha ez alatt a tíz év alatt nem tanultuk meg, hogy nem a kultúra van a politikáért, hanem a politika a kultúráért, akkor semmit sem tanultunk. De én azt gondolom, hogy tudtuk ezt 1989 végén, és még inkább tudjuk most, az évezred utolsó esztendejében.

Mit is ünnepelünk hát mi itt, és van-e egyáltalán okunk az ünneplésre, kérdezhetnék sokan.

... Általános megszületésünk és újjászületésünk tájékán, 1989 decemberének forró napjaiban jött létre Erdély-szerke és Bukarestben is érdekvédelmi szövetségünk, mindenütt egyszerre, vagy szinte egyszerre jutottunk el a maig is érvényes gondolathoz: nekünk egységes szervezetre van szükségünk, nekünk, bár sokféleek vagyunk, mégis szöveteznünk kell életre-halálra – de főképpen életre –, mert mindannyian magyarok vagyunk, mindannyian elnyomottak voltunk, és mindannyian szabadok akarunk lenni.

... Az RMDSZ mint gondolat, mint eszme, mint szükség, mint egység, mint összefogás, mint bánat és öröm, mint keserűség és elégtétel, szintén nem néhány rópke évvel ez előtt születet valójában, hanem akkor, amikor minket kisebbségi sorsba taszítottak. Eleink is tudták, mi is tudjuk, hogy mindegy minek hívják, de erre a szövetségre nekünk szükségünk van. Ezt a több mint nyolcvanéves kényszert a történelem hozta reánk, a történelem az igazi alapítója a láthatatlan, mélyen kigyózó hatalmas szövetségnek, melynek csak gyarló megnyilatkozása lehet a Romániai Magyar Demokrata Szövetség. A helyzetet mások teremtették, a történelem teremtette, de nekünk kell megváltoztatni.”

A jubileumi alkalomból az RMDSZ-t két államfő – Emil Constantinescu meg Göncz Árpád is köszöntötték. (E köszöntések a magyar sajtóban korábban már elhangzottak, itt nem ismételtük.) (SZERK.) majd Szabó Tibor, Orbán Viktor magyar miniszterelnök üdvözlését is tolmácsoló köszöntője után elkezdődött a tulajdonképpeni jubileumi ünnepi előadás, melynek tévés változatát olvasóink is megismerhették a Duna televízióban.

Mindezek után Markó Béla szövetségi elnök a 10. évforduló alkalmából emléktáblákat és arany tulipán jelvényeket adott át olyan jeles RMDSZ alapítóknak, akik

SPORT

Labdarúgás - Megkezdődött a felkészülés a tavaszi szezonra. Szerencsére, a legrosszabbat, a széthullást egyelőre sikerült elkerülni. Jelentős változás előtt áll NB II.-es csapatunk: Labos Csorvásra távozott. Lipták – a közkedvelt „Liba” Ausztriában kívánja folytatni sikeres pályáját. Kollár és Böcsik Kunszentmártonba kerül. Molnár Tamás Vészto felé kacsintgat. Varga Zoltán Fegyvernekre szeretne távozni. Dann hazament Erdélybe.

Pótlásukra 3-4 játékosal folyik tárgyalás. Nagy L. Szentestől. Nagy Zs. Sopronból jönne s még két NB-s játékos jöhet szóba. Kivülük 5 ifista is bekerült a csapatba.

Megkezdődnek az edző mérkőzések, s amint látják minden felkészülési mérkőzést idegenben játszunk, hogy a hazai pályát kiméltjük.

I. 22. Füzesgyarmat. II. 9. Mezőberény. II. 12. Csorvás. II. 16. Martfű. II. 19. Túrkeve. II. 26. Kiszűszállás.

Örömmel adjuk hírel, hogy KOVÁCS LAJOSnak az MLSZ poszt humusz kitüntetés arany fokozatát adta a Gyomaendrödi Barátság SE érdekében kifejtett sikeres munkájáért.

Szilveszteri futógála - Az elmúlt év december 31-én Békéscsabán rendezték meg a XII. Szilveszteri Futógálát a Békéscsabai Atlétikai Club szervezésében. A futógála egyre népszerűbb, nemcsak a megye székhelyén, de a megye határain túl is.

A 2.900 méteres futás az amatőröké, a 4.600 méter, már hosszabb táv az aktív versenyzőké, de a bátrabb amatőröké is.455-en álltak a rajthoz, melyet pezsgőduzzanásra indítottak. A résztvevők helyezési sorszámmal a verseny utáni tombolasorsoláson vettek részt. Gyomaendrödről két fiatal indult, akiknek sikereiről lapunk hasábjain már többször beszámoltunk; Ifj. **Jakus Imre** az amatőr kategóriában 54. helyezést ért el (öröme a sorsoláson egy ajándékesomagot is nyert). **Makár Tamás**, aki az élmezőnyben indult negyediként ért a célba, aki ezzel az eredménnyel tovább gazdagította elmúlt évi sikereinek számát. Gratulálunk fiataljainknak.

Bizonyára a városban sok fiatal, s talán felnőtt is, örülne, ha helyben is sor kerülhetne hasonló rendezvényekre, futógálákra, hogy ezek által is népszerűsítsük, sőt megszeretessük a szabadidősportot.

Hallgattassék meg a másik fél is - Szerkesztőségünk a következő levelet kapta Halász István testnevelő tanár úrtól, amelyet az alábbiakban, ahogy kérte „szerkesztetlenül” közre adunk.

„Tisztelt szerkesztőség!
Az 1999 decemberében megjelent *Városunk* c. újság egyik cikke felől sem sajnós!) arra indít bennünket, hogy megkeressük Önöket és az Olvasókat sorainkkal.

A cikk címe: „Atlétikai verseny Gyomaendrödrön (hogy lesznek az utolsókból első).”
Szerzője Vaszkán Gábor a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola testnevelője.

Mi a gond a cikkel?
Az hogy, valótlanágokat állít és ezzel - már sokadjára - ellenséges indulatokat gerjeszt az iskolák között. Tudósítása szerint a 2. Sz. Általános Iskola verseny utáni díjazása igazságtalan, érthetetlen.

A tények a következők: A megyei Diákzsövetség versenykiírása rögzítette, hogy a legtöbb versenyzőt felváltó iskola külön díjazásban részesül. Ezt a helyszínen lévő diák-sport-vezető szóban is megerősítette.

Ezt a jutalmat nem befolyásolta a helyezések megosztása az iskolák között. Az érmeik és a jutalmak kiosztása eszerint történt meg.
Még két tárgybéli kiegészítés:

1. A labdák száma és értéke megem közelítette a jelzett értéket (kb. a felét sem sajnós!)

2. A cikk szerzője nem tájékoztatott arról, hogy ő akkor 5.000,- Ft értékű utalványt kapott ajándékba a csapattól felkészítéséért.

És még valami: A helyi KRESZ veretkedőül ugyanilyen módon rendezték meg.

Ahol volt éppen, ottan voltak sokan, tehát oda került a kupa.

Soha senki sem tiltakozott a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola jogos Kupa-díjazása ellen ezekben az esetekben.

Végeztül felvetődik a kérdés, hogy egy iskola alkalmazottja kitől és mitől indíva tehet közzé ilyen szellemű cikkeket?

Nem tudjuk.
Kérjük a Szerkesztőséget, hogy leveletünk szerkesztetlenül teletesse meg!

A 2000. évre is kívánunk Önöknek és Olvasóinknak békességet, jó egészségét.

Gyomaendröd, 2000. január 12.

Tiszteltelnél
Halász István
A 2. Sz. Általános Iskola és Olyan: testnevelője

igennel válaszoltak arra a felkérésre, hogy azokat a vásárhelyi színpadon vegyék át. Kitüntetettek: Balogh Edgár (post mortem) Domokos Géza, Gyimesi Éva, Horváth Andor, Kántor Lajos, Kányádi Sándor, Lányi Szabolcs, Sylveszter Lajos, Sütő András. Jubileumi emléktáblákat kaptak az első ideiglenes bizottság tagjai, az SZKT, SZET, OOT, elnökei, területi szervezetek elnökei szenátorok, képviselők, megyei önkormányzatok elnökei, alelnökei, kormányzati tisztviselők (miniszterek, államtitkárok, elnökök, alelnökök, prefektusok, alprefektusok) ügyvezető elnök és ügyvezető alelnökök, szám szerint 126-an.”

Találkozás az orosz síkságon Kovács Matyi bácsival

(Részlet a rövidesen megjelenő „Álmaikban otthon jártak” c. könyvből)

1944 őszén a front közeledtével Békés megyében az előjáróságok összegyűjtötték a 18 évet betöltött fiatalokat. Ezt követően levante parancsnokok vezényletével szeptember 29-én útnak indították a csapatokat a Dunántúlra. Én a bátyámmal voltam együtt.

Köztudott, hogy a Horthy proklamáció után rövidesen októberben a nyilasok vetették át a hatalmat. Ekkor már sok szökött katona, „csellengő” levante volt a Dunántúlon, akiket Györgyszentmártonban gyűjtöttek össze, majd Győr felé irányították a csapatokat. Köztük voltunk mi is, ám Győr előtt 5 km-re bátyámmal és Szedlák Bélával sikerült megszöknünk. Az országot illetően volt egy kis feltételes megálló, Kismegyer, ahova befutottunk. A csapat elvonulás után a közeli pannonthalmi Apátságához tartozó uradalomba mentünk, itt találkoztunk több endrődiel, így Gellai Bélával, Timár Ernővel, Uhrin Imrével, Varjú Lászlóval

s még többekkel. Pár nap múlva azonban egy munkászászlóalj dalpedett be az uradalomba s egy főhadnagy parancsára csatlakoznunk kellett a zászlóaljhoz. Megkaptuk a szükséges felszerelést. Hármunkat a zászlóalj törzsbe osztottak be. Engem egy orvoszászlós mellé helyeztek egészségügyiisnek.

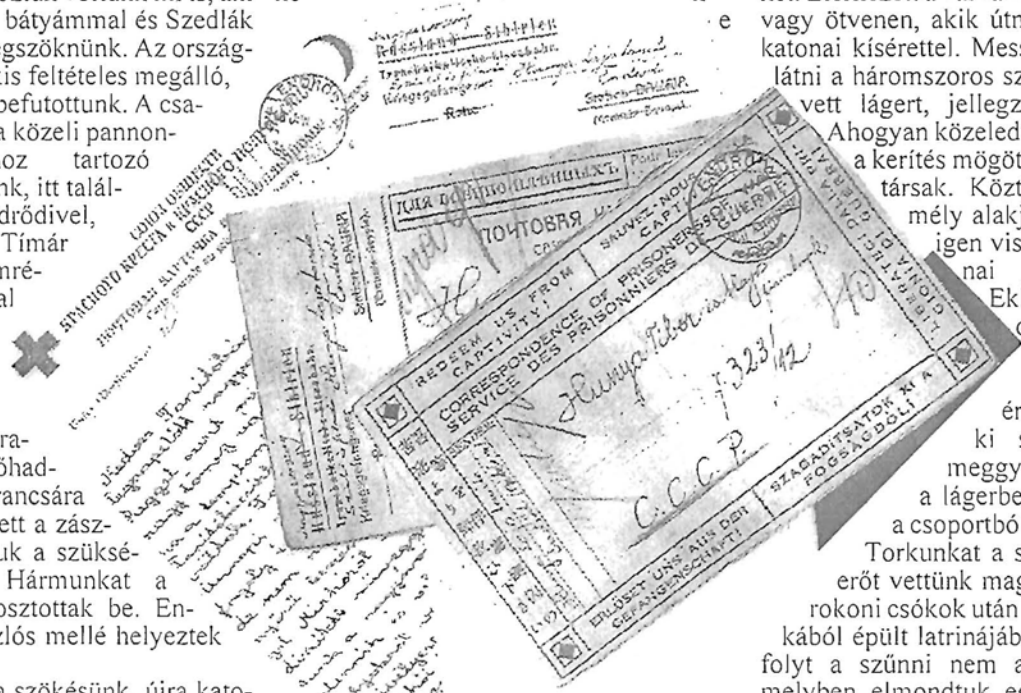
Híába volt hát a szökésünk, újra katonának lettünk. Hosszú viszontagság után, amiket ezúttal - hely hiányában - nem részletezhetek Pozsony előtt 16 km-re a Csallóköz Torcs nevű községében 1945. április 2-án Húsvét vasárnapján orosz fogságba estünk.

S a sors nem volt kegyes hozzánk, mert ez év tavaszán (május 15-én) Észak-Komáromtól 4 km-re lévő vasútállomásról szögesdróttal zárt vagonokba tereltek s a szerelvény elindult számunkra ismeretlen célja felé. Vajon merre felé, meddig visznek? Ezek voltak gondolataink, s féltünk attól, hogy Szibériában kötünk ki, ahol édesapánk is volt hat évig az első világháborúban. (1914 telén az Erdős Kárpátokban a Laborc partján Mezölaborc térségében esett fogságba és több heti utazás után Szibériában a Bajkál tótól keletre egy kis település Piescsánka lágerébe kerültek. Onnan két év múlva tovább Vlagyivosztoktól északra Habarovszk mellett lévő Pervara Rjecska lágerébe, majd 1920 őszén a Vlagyivosztokban lévő a németektől elkobozott Mainam nevű teherszállító hajón október 24-én indultak hazafelé. A hajón édesapámon kívül még Farkasinszki Imre, Gyuricza Lajos, is ott volt, majd hajóval megkerülvén Ázsiát,

futottak be Fiuméba. Kovács Illés megszökött a lágerből és Kínába került, hosszú viszontagság után ért haza.) Ilyen gondolatok gyötörtek bennünket Románián át Ukrajna területén haladva, alattunk a szünni nem akaró, csattogó kerekek hangja mellett.

Többszöri (elosztó láger) fer-június második érkeztünk nevű város körzetében

egyeztetés (elosztó) után felében meg Tula város zeté- k

gy kis rébe vóba, há-életünk leg-letöbbet szem-lyet a hadifog-lyok haláltábor-nyeztek el, a hideg, az éhség, az embertelen bánásmód miatt. Végre 1946 júniusában az ugyancsak ehhez a körzethez tartozó Scsekinó település nyugati részén (a vasútvonal mellett) lévő lágerbe kerültünk. Ez a láger már 1914 után is működött különböző nemzetek foglyaival. Itt sokféle munkahelyre vittek bennünket dolgozni; fűrésztelepre, téglagyárba, építkezéshez, vagonkirakáshoz stb.

Az egyik nap este a munkahelyről történő bevonulás után megszólítottak bennünket más csoportbeliek, hogy a település keleti részén is van egy láger, ahol magyarok is vannak. Egy közös építkezésen találkoztunk az ottaniakkal. Elmondták, hogy van ott egy magas növésű ember, aki érdeklődik, hogy van-e itt Békés megyei, endrődi fogoly? Mi azt válaszoltuk, hogy van itt két testvér, mindketten fiatalok, az egyik tanuló és megmondtuk a nevüket is. Amikor más-

nap a kérdező magyar megtudta a hírt nagyon megörült és üzent, hogy ő Kovács Mátyás pedagógus, rokonuk, s ha lehetőség nyílik, menjünk arra a munkahelyre, ahová ő is jár. Sajnos a munkahelyet nem mi választhattuk meg, és a találkozásra egyelőre nem kerülhetett sor.

Ellenben kínálkozott egy alkalom, amely mégis lehetővé tette a találkozást. A láger vezetősége jelezte, hogy egy csoportot átkísérnek a másik lágerbe, ahol, kulturális műsor lesz. Mi jelentkeztünk, s már napokkal előtte megüzentük érkezésünket. Elérkezett a várva-várt nap. Lehetünk vagy ötvenen, akik útnak indultunk erős katonai kísérettel. Messziről már lehetett látni a háromszoros szögesdróttal körü-

vett lágert, jellegzetes őrtornyaival. Ahogyan közeledtünk előbukkantak a kerítés mögött várakozó fogolytársak. Köztük az egyik személy alakja tűnt fel nekünk, igen viseletes német katonai zubbonyban állt.

Ekkor még nem gondoltuk, hogy Ő Matyi bácsi, csak ahogy közelebb értünk bontakozott ki sovány, borostás, meggyötört képe. Amint a lágerbe értünk, kiváltunk a csoportból és hozzá siettünk.

Torkunkat a sírás fojtogatta, de erőt vettünk magunkon. Üdvözlés, rokoni csókok után a láger egyik deszkából épült latrinájába húzódtunk be. S folyt a szünni nem akaró beszélgetés, melyben elmondtuk egymásnak viszontagságos sorsunkat. Matyi bácsi munkaszolgálatos volt, és Graz térségében Ausztria délkeleti részén esett fogságba. Láttuk mily nagyon el van gyötörve, mondta is, hogy még egy telet már nem bírna ki. Elmondta, hogy olyan hírek járnak, miszerint a nyár végén a beteg és legyengült, a munkára már nem alkalmas foglyokat haza küldik. Ám azon vettük észre magunkat, hogy vége lett a műsornak, s a miyeink már sorakoznak. Elbúcsúztunk egymástól fájó szívvel, könnyes szemmel, azzal az elhatározással, hogy aki előbb hazaér tájékoztatja a családot.

1946. október 15-én édesapánk által írt levelet, amit 1947 január 30-án kaptunk meg, melyben értesített bennünket, hogy Matyi bácsi 1946 szeptember 6-án hazaérkezett és elmondott mindent találkozásunkról.

(Márton Gábor tollából VÁROSUNK 1947. évfolyam 12. (decemberi) számában az In memoriam c. rovatában részletesen ismerteti Kovács Mátyás tanár úr életútját.)

Mi 1948. augusztus 22-én érkeztünk haza, de erről majd következő számban olvashatják el a hazatérésünket.

Mária néni meséi

RÓKA A DIDEREGET BÁLON

Elment a nyúl rákászni,
Rókatól tanulta.
Odalát a kíváncsiság
Rettentően fúrta:
Van-e tényleg a rákoknak
Ollójuk? És hátha,
Rövidre a nyuszik farkát,
Éppen azzal vágta.
Róka így mesélte,
Nyuszi hitte félig.
Azért majd a végére jár,
Délég, vagy estélig.
Patakparton aztán,
Mert a farka kurta,
Rókot fogni, hús habokba,
Hosszú fülét dugta.
Így mondta a róka,
Nyuszi hitte félig,
Hogy megfogja az a rákot,
Délég, vagy estélig.
Lógatta a fülét,
Várta a nagy fogást.
Mikor hallja végre,
Az ollócsattogást?
Nem hallott ő semmit.
Csattogást sem, mást sem,
Akkora rák sem jött,
Akárcsak egy mákszem!
Hanem jött helyette
Alamuszi róka.
Alig takarta egy
Csenevész boróka.
Az oktondi nyuszi
Látta is tán félig,
De meg se mocsanhat
Délég, vagy estélig!
- Hátha éppen addig
Jönne a rák! Hóhá!
Hisz éppen erre vár
Ez a ravasz róka.
Nyuszi fogna rákot.
Róka vinné tova.
Ebből te nem eszel,
Alamuszi koma!

Ülj te is a parton
Délég, vagy estélig! –
S hogy ráles a gonosz,
Feledte is félig.
Elmerülten nézte
A víz tiszta sodrát,
Türelmesen várta,
Rókot, mikor fog hát?
Hanem egyszerre csak,
Jaj, repült a nyuszi!
Foga közé kapta,
Vitte Alamuszi.
Villámröptű szélénél
Sebesebben jártak,
Hegyek mögé bukott a nap,
Hogy végre megálltak.
Róka a nyuszit, egy
Szűk ketrecbe zárta,
Hogy kedvébe járjon,
Friss fűvel kínálta:
Egyél, Nyuszi-bulam!
Ne gondolkozz másról!
Holnap, talán beszélhetünk
Újabb rákfogásról.
Gondolta a nyuszi:
Tán így is lesz félig,
Holnapig még vár a róka,
Délég, vagy estélig.
Hanem, aztán a bundáját
Legombolja, bizton,
Hacsak addig meg nem szökne,
Ügyesen és titkon.
Feszegette, próbálgatta
A ketrecét, zárnak,
Nem találta nyitját, bizony,
Sem rácsnak, sem zárnak.
Bánatában úgy elmerült,
El is aludt félig.
Alhatott is nyugton, másnap
Délég, vagy estélig.
Hanem a szél felzavarta,
Súgta csöppnyi hanggal:
Kinek fufang állít csapdát,
Győzhet is fufanggal!
Felpattant a nyuszi szeme,
S bár az éjfél ében,
Világosság gyúlt ki mégis,

Oktondi fejében.
- No, megállj, te ravasz róka! –
Tervem kész is félig.
Megfordul a kocka, holnap
Délég vagy estélig.
- Rák, ha nyuszfarkat metél,
Bocskort varr a béka.
Felhúzatom a lábadra,
Fel én, talán még ma:
Kiáltott is rögvest:
- Hej, csak azt sajnálom,
Nem vehetek részt a híres,
Dideregi bálon! –
Nyuszik mind cipőt varratnak,
Fei is húztuk volna.
Nem találta ránk
Bárhogy szimatolna.
Hallgatta a róka,
Tudakolta nyomban,
Hogy az a dideregi bál,
Miféle és hol van?
- Sűrűk rejtekében,
Ösvény sem visz oda,
Bocskoros nyúl nyomát
Megtalálni csoda!
Bezzeg, ha te így mész,
Mezítelen talppal,
Minden nyuszi tudná,
Hogy futni kell, baj van!
Ám, ha a tiéd lehetne
Egy nyúl négy bocskora,
Nem árulkodna szagodról
Rejtett utak pora.
Nyúl cipőket öreg béka
Tófenekén szabja,
Ki a lábát vízbe mártja,
Annak ingyen adja.
Megkaphatná az enyémet,
Az már kész is félig.
Lábadra is igazítja,
Délég vagy estélig. –
Nyargalt is a róka, át
Hetedhét határon.
Hogyisne, hiszen, ha részt vesz
Azon a nyúl bálon,
Annyi lenne ott a zsákmány,
Mint csillag az égen!
Nini! Itt a tó, és benne,
Lent a tófenéken,
Lapos kövön béka csücsül.
Öreg mester halod?
Jól jársz, ha nyúl cipőjét
Rókalábra varrod!

Ne pislogj oly bávatagon!
Tudom kész már félig!
Kárát vállad, ha meg nem lesz,
Délég vagy estélig! –
Sekély vizet talált
Nem messze a koma,
Bele is állt, s várta, hogy majd
Kész lesz a bocskora.
Várt, várt türelmesen,
Először csak délég,
Nézegette tükörképét
Délég, majd estélig.
Lapos kőről béka mester
Iszapba bújt régen,
Ritka fénnel ragyogtak a
Csillagok az égen.
Elült a szél, zaj se támadt,
S hajnal kakasszóra,
Jégpáncélt lehelt a tél, a
Dermedező tóra.
Futott volna már a róka,
Csakhogy mindhiába.
Jégbilincsben fogva volt már,
Nem moccant a lába.
Ezalatt a nyuszi, mivel
Idő bőven jutott,
Eirágta a ketrec rácsát,
S a tópartra futott:
- Szép jóreggelt. Róka koma!
Lám sikerrel jártál,
A cipőre, hiszen tudtam,
Nem hiába vártál.
Úgy történt, amint ígértem.
Való ez nem álom,
Táncot rophatsz, vígan itt a
Dideregi bálon.
Azért ne keseregj!
Nem vagy rab, csak félig.
Felenged a vékonyka fagy
Délég, vagy estélig.
Károd ebből az egészből,
Csupán annyi lehet,
Hogy a sok, sok erdőlakó,
Mind, mind rajtad nevet. –
Iszkolt is a róka,
Hagyott csapót, papot,
Mikor a nap végre,
Felszívta a fagyot.
Kerekerdő sűrű hosszát
Át is érte délég,
Széléhez is elérkezik,
Ha siet, estélig.

Iványi Mária

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

A TURUL CIPŐ KFT

Felvételre keres varrónőket,
cipőfelsőrész-készítőket és cipő
gyártókat gyomaendrődi,
dévaványai és kamuti telephe-
lyeire, tartós munkára, jó kere-
seti lehetőséggel.

Vidékről bejárást térítjük,
vagy megoldjuk.

Érdeklődni lehet: 66/386-251
telefonon Oláh Ferencnél

Trodalmi oldal

A falak hűlt helye

Falak közt éltem le az életem nagy részét; falak hűlt helyén a legjavát.

Az a három férfi, akinek a múltját is szerettem, értette ezt is: a tartós kőomlást. Zoltán leventeként jött vissza Passauból a háború utáni pusztára; Elechi mint katonatiszt börtönbe került a semmivé váló biafrai arcvonalon; George-ot – hadd szólítsam így, máig sincs biztonságban – lakóhelyén 1952-ben halálra ítélték, aztán életfogytiglani, később tízévi szigorított fegyházra, végül „jó magaviseletért” hat és fél év után kiengedték, közben összetörték a műtermét.

Még nem szerettem szabad embert.

A családom minduntalan elvesztette a szabadságát, s nehezen nyerte vissza a biztonságos házfalakat. Születésemkor már csak legenda volt a harminckét holdas kondorosi birtok – zsiros fekete föld -, anyai nagyanyám három bátyja állítólag elmulatta. Mosolyognom kell rajta, három vidéki fiatalember kártyázik, húzatja a cigánnyal, régi magyar filmjelenet. Megéri! Az ifjak egyike különben földműves lett, később „Gatyás Dani bácsi”-nak csúfolták, s valamikor a háború után belépett a termelészövetkezetbe. Nagyanyám csöndes, vad elszántsággal küszködött, hogy talpra állítsa a szűkebb családot, s ez mindannyiszor sikerült neki. Rekedtes, mezzó fekvésű, mindig halk és mindig határozott hangjára máig emlékszem; máig hiányzik. Nem volt előtte becsülete csak a munkának; a léhűtőket elkergette. Egyik unokaöccse a szülei halála után levelet írt nagyanyámnak: „Most, hogy egyedül maradtam, Riza néni köteles engem eltartani...” Nagyanyám azonnal válaszolt: „Jól van, fiam, vállalom a kötelességet. Pénzt azt nem, de küldök neked egy kötelet, akaszd föl magad...”

A munkának ez a sötét fisztelete úgy belealvadt a családba, mint a vér. Anyai nagyapám suszter volt, szakmáját úgy tanulta ki, ahogy a múlt század végén kellett: két évig csak pesztrálta a mester gyerekeit, a harmadik évben, maga is tizenöt évesen megkapta a segédlevelet. Jó mesterember volt, mondják róla. A fényképei tanúsága szerint rendkívüli szépségű férfi már meglelt fejével vette el nagyanyámat; a suszterműhelyben pálinkát is mért a hajnali háromkor bezörgető aratóknak, míg a család el nem unta a nyugtalan éjszakákat. Első világháborús frontképe maradt utána, és az a napfényszínű ház, amelyben anyám bátyja, anyám, s aztán én is megszülettem, Endrődön, az úgynevezett Szarvasvégben, az Andrassy út 28-ban. Az utcát azóta átkeresztelték, a házat átépítették, a falakat fájdalmasan átfestették; maga a falu is város, és Gyomaendrődnek hívják.

De én tudom, amit nosztalgia nélkül tudnom kell: a ház egykori fekete fakerítése mögött kert volt, sárga keramitkőves úttal, rózsafákkal, a kerekeskút mellett vörös szilvafa, a kerítés tövében számóca, sóska, csalán; távolabb, a liget felé egy holdnyi konyhakert, istálló, az istállóban tehén, egészen a háborúig; még távolabb, a piactéren s a század elején káposztáshordó, arra állt föl nagyapám az első világháború végeztével, s eltette gróf Károlyi Mihályt, és földosztási követelt, míg nagyanyám a magasból le nem ráncigálta – „gyere haza, Fábián, már megint ittál” -, s még távolabb, Erdélyben, a család reménykedve figyelt, Nagyváradon, Szalárdon, Marosvásárhelyen, Kolozsvárt, szépséges ismeretlenek, nagyapám testvérei, kisöccsei, kishúgai, csak fényképen láttam őket, a második világháborúban gyilkosságnak estek áldozatul, talán a román Vasgárda ölte meg őket, talán a bevonuló

magyarok, remélem, nem a magyarok; de az első világháború után még ők is reménykedtek, nagyapám testvérei és sógorai, ott Erdélyben, és nagyanyám és nagyapám is, itthon, nem sokáig, mert a falu szélén álló, napfényszínű házat a Kommün végnapjaiban először a Őrkabátosok rabolták ki, „Kun Bélák”, ahogy a Család emlékezett, másodszer a fehérterroristák, „Héjjásék”, harmadszor a románok, egy román tiszt állítólag el akarta hajtani a tehenet is – akkor még az udvarban volt az istálló -, de nagyanyám sodrófával elkergette.

Curage!

Nagyanyám mindhárom rablás után újra nyitotta a műhelyben berendezett üzletet, „tekintetes asszony – írták a nagykereskedők -, tudjuk, az ön neve mit jelent, önnek bármikor hitelezünk...” Nagyapám akkor már betegeskedett, gyomorfekélyét a híres pesti sebész, Hütl Hümér operálta, a műtetre mindenük ráment; hazafelé rázós vonat és rázós szekér vitte nagyapámat, elvérzett, 1922 volt már, anyám tizenkét éves, a bátyja, Laci bátyám – Endrődön a Lajost Lacinak becézik – tizenkilenc, beálltak dolgozni, nagyanyám rutinja, sziszifuszi reflexei átszíjazták az életünket, az övékét s később az enyémet is.

A régi napfényszínű festék átüt a házfalon. Én tudom ezt, mert a festékréteg olyan, mint a háború: az egyik eléri a másikat.

1943 telén vérmérgezésben meghalt nagyanyám; azt mondják, az Isten akarta, hogy ne érje meg a háború utolsó esztendejét. Aranyinjekciót kapott a lábába, s Weiss doktor elfelejtett szólni neki, ne húzzon aznap fekete harisnyát – nagyanyám feketében járt korai özvegysége óta -, a seb hamarosan elmérgesedett. „Már a gyerekeimért se” – mondta nagyanyám a kórházi ágyon, és még valamit akart mondani, de csak mozgott az ajka. „Tudom mit akartál mondani anyám – zokogott Laci bátyám a halálos ágyán -, anyám ebben a családban mindenkinek egyformán fog jutni mindenből!” Mert jogot is tőle tanultunk, nagyanyámtól: egyformán kezitcsokolommal köszöntünk jegyzőnének és kubikusnak, s láttuk, milyen az észrevétlen ajándékozás; ötven évvel később olvastam egy hajdani summáslány szavait – „Boldog újesztendőt adjon a Jóisten, örömet és áldást mindnyájunknak itten... evvel a vesssel elmentem én mindenüve... kaptam öt vagy hat narancsot, énnekem az olyan boldogság vót” és név szerint megemlíti a házunkat; és egyszer azzal mentem haza az Iskolából, hogy a gazdag gyerekek uszonnáját el kell osztani a szegény gyerekek közt, „kommunista beszéd” – mondta mosolyogva nagyanyám, és térdére húzott. – Sose vedd el a másét.”

Elvesztettük vele a talajt a lábunk alól. A föld emlékét. A házat, a kertet. Szüleimmel kezdettől a Dunántúlon, Zalában éltem; csak nyaranta, karácsonykor és húsvétkor jártunk Endrődre, mégis ez volt a „hazamegyünk”, az elfélszkelődés. Apámnak és nekem a Dunántúl a kalandot jelentette; apai családom a nyugati határvidék városában, falvaiban lakott, egyedül nagyapám nősült az Alföldre, de apám nem találta a helyét Battonyán, egy barátjával, Parragi Györggyel Győrbe szegődött újságíró gyakornoknak, míg apám húga, Elza néném Pestre ment szakmát tanulni.

Ha Endrőd fészek volt, Battonya ekhósszekér. Apai nagyszüleim városról, városra költöztek, a csomagokból kikandikáltak nagyapám foszladozó szélű könyvei. Nagyapám hűségesen írt mindenünnen, s a sárgás levelezőlapokat névvel jegyezte: „szerető nagyszüleid, Imma, Zsiga.” Nyaranként őket is látogattuk, a kertben mák nőtt, s valamelyik udvarukban élt egy parittyaként kívágyódó, sziszegő gúnár. A házban mintha mindig alkonyodott vagy hajnalodott volna. Feladat volt itt élni. Nagynénem Pesten albertben lakott; apám Győrött éjszakánként összetolt két szerkesztőségi bőrfotelt, Parragi György a másik kettőt, úgy aludtak.

A legenda szerint apám egy bálon látta meg anyámat. Lehet, hogy nem így volt, nekem mégis így tetszik a legjobban: egymásba forog a parketten a szépség és a nyugtalanság, a biztonság és a kaland. Valami mondhatatlan izgalommal éltem ennek a házasságnak az árnyékában, tudtam, hogy apámnak anyám, anyámnak pedig nagyanyám a legfontosabb, ők hárman egymásnak az erkölcsi törvény, csak aztán jövök én, bemondásaimmal, színjeles bizonyítvánnyal, elálló füleimmel. Lédi kutyám – hatalmas farkaskutya – örködött, amíg aludtam. Boldog gyerekkorom volt.

Gergely Ágnes

(Novellarészlet az Absztrakt tehén c. könyvből.)

Iges ízek

Szemfényvesztő süti

Készítünk egy 10-20-30 tésztát (10 dkg margarin, 20 dkg cukor, 30 dkg liszt, 1 tojás, 1 sütőpor, 1 vaníliás cukor és annyi tej, hogy sűrű folyós massa legyen. Kivajazott, lisztezett tepsibe öntjük és megsütjük: kb. 2 cm magas piskóta lap lesz belőle. Kihűlés után daraboljuk fel). Öt cm széles csíkokat vágunk, majd azokat fél cm-s szeletekre vágjuk. Így igen sok 5 x 2 x 0,5 cm-s kis tésztaalapocskákat kapunk. Vékonyan megkenjük baracklekvárral, majd készítünk egy sűrű vaníliakrémet (egy tojást simára keverünk két teáskanál liszttel, majd felhígítjuk 2 dl tejjel és felfőzzük, amikor már jó sűrű teszünk bele egy vaníliás cukrot, esetleg még egy kis cukrot és újból felrottyantjuk). Ebből a hűlő vaníliakrémből teszünk a lekvározott sütikre, majd déli-gyümölcs darabkákat teszünk rá (banán szelet, mandarin, kivi, dió, esetleg szőlősze-mek, mandula, mogyoró stb.). Napokig változatlan állapotban megmarad, igen üdítő és mutatós süti.

Seidl Ambrus

ORVOSI TANÁCSOK

A Téli bőrvédelem

Tél van, hideg, köd, hó, szél. És mindez először a bőrünket érinti, mivel a bőr borítja be testünk egész felületét. A bőr az első vonalbeli elhárító rendszer, mert igyekszik megvédeni a szervezet minden kívülről jövő hatásától, hogy ne hűljön le, hogy az életfolyamatok megfelelően tudjanak működni, hogy közérzetünk kellemes legyen.

Tehát a bőrnek nagyon fontos szerepe van életünkben, ezért kell rá nagyon vigyázni, óvni, védeni minden szélsőségtől. A hideg ellen természetesen a megfelelő réteges ruházattal vé-

dekezzünk. De vannak kiálló testrészek, pl. az orr, fül, amit nem nagyon tudunk betakarni. A fültre, fejre sapkát tegyünk, mert ha megszipi a hideg, akkor lilás-vörös lesz, megduzzad, viszket, és fáj. Aztán később minden hideg-meleg változásra kiújul, ugyanolyan tünetekkel. Az orrunkra nem tudunk sapkát húzni, de védhetjük kéncsel, sállal, zsebkendővel, mert az orr is ugyanúgy kipirosodhat, mint a fül.

Kezünk, lábunk távol esik a szívtől, hideg hatására összehúzódnak az erek, lassul a vérkeringés, hamarabb lehűlnek, mint a test többi részei. Fokozza ezt a hideghatást, ha szorít a cipő, ha izzad a láb, ha erősen szorítunk valamit a kezünkben. Ebből egyenesen következik, hogy

Meleg zoknit, kesztyűt vegyünk,
a cipő ne szorítson,
ne izzadjon a láb,
legyen talpbetét a műanyagtalpú cipőkben.

Télen a bőr az egész testen kissé kiszárad.

Jó, ha a fürdéshez olajfürdőt használunk, „A” vitamint szedünk, vagy több tejet, tejterméket, tojást fogyasztunk a tabletták helyett. Gyakran elég az olajfürdő, de ha kell, a legegyszerűbb zsírosabb testápolót lehet használni. Kézkenőcsnek a „tejkrém” javasolom, mely testre, arca is megfelelő puhító.

Ezen egyszerű, természetes módon lehet átvészelní a hideg téli hónapokat, hogy a tavaszt jól „átteleltetett” bőrrel fogadhassuk.

Dr. Bede Julianna bőrgyógyász

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozó rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkáádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRÓD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44.

Telefon: 386-909

Kérjük támogassa Egyházunkat.
Személyi jövedelemadójának

1% - át

ajánlja fel a Magyar Katolikus Egyháznak.
Ezzel segítheti:

az ifjúság nevelését,
papnövendékeink ellátását,
templomaink fenntartását,
a rászorulókat segítségét.

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT
A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALEKÁRÓL

A kedvezményezett technikai száma:

0 0 1 1

A kedvezményezett neve:
Eznek kitöltése nem kötelező

Magyar Katolikus Egyház

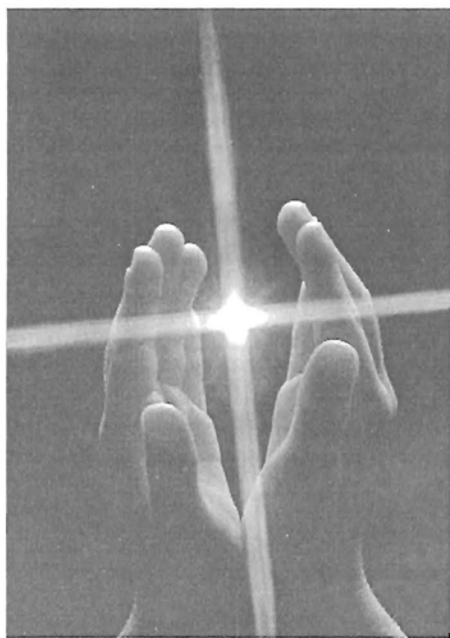
TUDNIVALÓK:

Ezt a nyilatkozatot tegye egy olyan postai szabvány méretű borítékba, amely a lap méretű csak annyiban haladja meg, hogy abba a nyilatkozat elhelyezhető legyen.

FONTOS!

Ahhoz, hogy a rendelkezése teljesíthető legyen, a nyilatkozaton a kedvezményezett adószámát, technikai számát, a borítékon az ÖN NEVÉT, LAKCIMÉT ÉS AZ ADÓAZONOSÍTÓ JELET pontosan tüntesse fel.

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem mitlnek el ők, kik szívünkben élnek;
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

Özv. ÁGOSTON LAJOSNÉ BARTA MARGIT. Aki a Bocskai u. 8. sz. alatt élt, múlt év. December 31-én 86 éves korában, hosszú szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése január 7-én volt. Gyászolják: Fiai és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

ÁRVAI IMRENÉ TÓTH MARIA, aki a Zrínyi Ilona utca 4-ben élt január 18-án 94 éves korában rövid szenvedés után az Örökkévalóság honába költözött. Temetése január 21-én volt. Gyászolják: leánya, unokái és azok családjai, testvérei és családjuk, rokonok és ismerősök.

BALÁZS FRANCISKA, aki a Babits Mihály u. 113-ban lakott múlt év 27-én 91 éves korában rövid szenvedés után testét a földnek lelkét az Égnek ajánlotta. Temetése január 4-én volt. Gyászolják: keresztfia és családjá, a rokonság és az ismerősök.

Özv. BOGDÁN FERENCNÉ DÁVID ETELKA, aki a Munkácsy Mihály út 6. sz.-ban élt, 88 éves korában január 23-án hosszantartó súlyos betegség után elhunyt. Temetése január 27-én volt. Gyászolják: három gyermeke és családjuk, testvérei és családjuk, a rokonok és az ismerősök.

FORGÁCS LÁSZLÓ, aki a Vásártéri lakótelep 12/1. sz. alatt élt 71 éves korában január 8-án hosszú betegség után elköltözött az élők so-

rából. Temetése január 21-én volt. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családjá, testvérei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

FÜLÖP IMRE, aki a Tamási Áron utca 7. sz.-ban lakott, január 18-án 86 éves korában hosszú súlyos betegség után elhunyt. Temetése január 20-án volt. Gyászolják: felesége, gyermekei, vejei és unokái és a rokonság.

GÜBUZNAI LAJOS, aki a Rózsahegy Kálmán utca 6. sz. alatt élt múlt év december 23-án 69 éves korában hosszús betegség után elhunyt. Temetése múlt év 29-én volt. Gyászolják: fia és családjá a rokonság és az ismerősök.

Özv. HANYECZ LAJOSNÉ PORUBCSÁNSZKI TERÉZ, aki a Micsurin utca 17-ben élt január 21-én 86 éves korában rövid szenvedés után az Örökkévalóság honába költözött. Temetése január 25-én volt. Gyászolják: leánya és családjá, a rokonság és az ismerősök.

KLEIN JÓZSEFNÉ JÁMBOR PIROSKA, aki Kinizsi u. 8/1 sz. alatt élt 59 éves korában váratlanul érte a halál. Temetése január 24-én volt. Gyászolják: gyermekei, menyé, unokái, testvérei és családjuk, férjének testvérei és azok családjá, a rokonság és az ismerősök.

KOPCEK VINCE, aki a Gárdonyi Géza u. 79-ben élt rövid szenvedés után, váratlanul 72 éves korában január 20-án elköltözött a földi világból. Temetése január 26-án volt. Gyászolják: felesége, gyermeke és azok családjá, a rokonság és az ismerősök.

MAHOVICS FERENC, aki a Tanács utca 33-ban lakott, 46 éves korában hosszús betegség után január 24-én elhunyt. Temetése január 28-án volt. Gyászolják: felesége, gyermekei, édesanyja, testvére és családjá, elhalt testvérei családjá, a rokonság és az ismerősök.

MARTICSEK PALNÉ LUCZA JULIANNA, aki a Kisfaludy u. 10/1-ben élt 64 éves korában múlt év 27-én hosszús betegség után az örökkévalóság honába költözött. Temetése január hóban volt. Gyászolják: leányai és családjuk, nászasszonya, testvérei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

Özv. NÓTARI MIHÁLYNÉ SÓCZÓ ANNA, aki a Kálvin János utca 6/2. sz.-ban élt január 1-én 56 éves korában hosszú szenvedés után elköltözött az élők sorából. Temetése január 10-én volt. Gyászolják: gyermekei és családjuk, testvérei és családjuk, a férje testvérei és azok családjá, a rokonság és az ismerősök.

OROSZ KÁROLY, aki a Kós Károly utca 5. sz. alatt élt, január 9-én 73 éves korában hosszús betegség után befejezte földi pályafutását. Temetése január 12-én volt. Gyászolják: felesége, gyermekei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

PELYVA IMRE, aki a Tulipán utca 6. számban élt, múlt év 30-án hosszús betegség után, mégis váratlanul 50 éves korában elhunyt. Temetése január 5-én volt. Gyászolják: felesége,

gyermekei, testvére és családjá, a rokonok és az ismerősök.

PFEIFER GYÖRGY, aki a Damjanich utca 17. sz. alatt élt január 14-én 57 éves korában váratlanul elköltözött az élők sorából. Temetése január 20-án volt. Gyászolják: felesége, gyermekei, menyéi, unokája, testvére és családjá, a rokonság és az ismerősök.

SZABÓ MARIA, aki a Selyem út 12-ben élt január 9-én 93 éves korában hosszús betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése január hónapban volt. Gyászolják: testvére és családjá, a rokonok és az ismerősök.

SZAKALOS MATE, aki az Újkert sor 9. sz. alatt élt, múlt év december 28-án 51 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése január hónapban volt. Gyászolják: gyermekei és családjuk, édesanyja, testvérei és családjuk, a rokonok és az ismerősök.

SZUJÓ IMRE, aki II. ker. 510. sz. házban élt, 92 éves korában január 8-án elhunyt. Temetése január 21-én volt. Gyászolják: felesége, fia, unokája, a rokonok és az ismerősök.

TAKACS IMRE, aki a Mirhóhádi út 1-3-ban élt január 7-én 93 éves korában rövid szenvedés után az Örökkévalóság honába költözött. Temetése január 13-án volt. Gyászolják: a Gondozási Központ dolgozói, lakói és az ismerősök.

TRIEB JÓZSEF, aki az Achim utca 3/4-ben lakott múlt év 29-én hosszús betegség után 87 éves korában földi pályafutása véget ért. Temetése január 5-én volt. Gyászolják: felesége, fia, menyé, unokája, sógora, a rokonok és az ismerősök.

UHRIN MIKLÓSNÉ VÉHA TERÉZIA, aki a Dózsa György út 18-ban élt január 23-án 76 éves korában hosszús betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése január 28-án volt. Gyászolják: férje, leányai, veje, unokái, testvérei és azok családjá, a rokonok és az ismerősök.

VARGA ISTVÁN, aki a Fő út 112-ben élt január 15-én 68 éves korában hosszú betegség után elhunyt. Temetése január 19-én volt. Gyászolják: felesége, gyermekei és családjuk, testvérei és családjuk, felesége testvérei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás szívvel mondunk köszönetet az Oltár-egylet tagjainak imádságos búcsúztatásukért és mindazoknak, akik részvétnyilvánításukkal gyászunkban osztoztak, és január 25-én édesanyám özv. Hanyecz Lajosné temetésén megjelentek, sírjára a megemlékezés virágait elhelyezték.

Varjú Lászlóné és a gyászoló család

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Öszinte köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik Pfeifer György elhunytá alkalmból részvétnyilvánításukkal gyászunkban osztoztak, és temetésén január 20-án megjelentek, sírjára a megemlékezés virágait elhelyezték. Felesége, és a gyászoló család

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

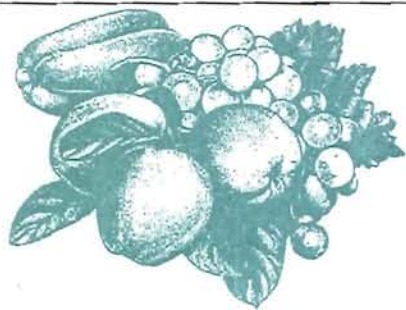

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788
Tel., Fax: 06-66-285-863

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Tavaszi munkálatok a gyümölcsös kertekben I.

A kiskertek egyik fontos kultúrája a gyümölcsfa. Hazánk kedvező földrajzi, és talajviszonyai miatt többféle gyümölcs termesztésére alkalmas. Ezért, a termelés meghonosodásával, majd fejlődésével megkezdődött a jellegzetes gyümölcstermő tájak kialakulása.

Kiskunságon kajszli, meggy, nyári alma, Nyírségben téli alma, szilva, dió, Budapest környékén őszibarack, mandula, cseresznye, Zala, Somogy és Vas megyében körte, alma, dió, gesztenye, szilva, Balaton-felvidéken mandula, őszibarack, Északi Hegység vidékén cseresznye, meggy, őszibarack, mandula, Békés megyében szilva termesztése vált honossá.

A hatvanas években országosan, így településünkön is, gyümölcsfa-ültetési kampány keretében a házi kertekben nagyon sok gyümölcsfát ültettek. Volt közöttük olyan is, amelyik nem vált be. Ilyen volt többek között az őszibarack. Ugyanis vidékünk talaja mészen szegény, már pedig az őszibarack a meszes talajokat szereti. Így elültetés után egy pár év múlva kezdtek mézgásodni. Felborult az egyensúly a fákban. Fokozatosan száradtak el a 3-5 éves ágak. Rájöttek a kiskert tulajdonosok, hogy ezzel a gyümölcsfával távlatokban nem érdemes foglalkozni. Erdemes azonban a csonthéjasok közül a meggy, szilva esetleg kajszli, termesztésével, de ez utóbbi a téli fagyoktól, illetőleg a nyári melegtől (hőguta) szenved károsodást.

Bizonyos mértékben a házak között lévő kiskertek védve vannak az ingadozó, szeszélyes időjárástól. Ezért érdemes több fajta gyümölcsfát ültetni, hogy biztosítsuk a család részére, sőt eladásra is gyümölcsöt.

A gyümölcsök fogyasztása általában nyersen történik, és ez által a biológiai értéke igen jelentős. Ugyanis a gyümölcs sok vitamint tartalmaz, amire szervezetünknek nagy szüksége van. Egyes gyümölcsfajták különösen magas vitamint tartalmaznak: **A vitamint** kajszli, őszibarack, dió, köszméte, **B1 vitamint** a mandula, dió, gesztenye, mogyoró, **B2 vitamint** ugyancsak a mandula, dió, gesztenye és a kajszli, **C vitamint** a cseresznye, naspolya, fekete ribizke, szamóca, és a csipkebogyó.

Biológiai értékük mellett **jelentős a gyümölcs kalória értéke** is. Ezt az értéket a gyümölcs cukor, szénhidrát, olaj tartalma határozza meg. Mindezek felül étrendi hatása is kedvező, mert savtartalmánál fogva elősegíti az emésztést.

Tulajdonképpen a gyümölcs egész évben fogyasztható, mert a konzervipar feldolgozása során hozzá juthatunk a gyümölcsbefőtteken kívül, gyümölcsízhez, gyümölcsleveshez, sőt mélyhűtött gyümölcshöz is.

A jól kertészkedő emberek a fentieket a háztartásban biztosítani tudják. Mindezek felül az érett (magas cukortartalmú) gyümölcsöt égetett szesz formájában hasznosítják. (Régebben a hullott gyümölcsöt a sertéssel etették fel.) Ma már túlzásba is viszik a pálinkafőzést, illetve a pálinka fogyasztását, ami pedig a belső szervek károsodását (bél és máj) idézheti elő, nem utolsósorban az idegrendszer fokozatos tompulását.

A metszés célja, hogy a gyümölcsfát a telepítés után nevelni lehessen. Ezért rövidebb-hosszabb ideig metszeni kell. A fiatal gyümölcsfa csemetéknél a metszés célja elsődlegesen az **alakító metszés**, és majd ezt követi a **termőre metszés**. Az újonnan ültetett fát rügyfakadás előtt meg kell metszeni, célja ennek a megeredés biztosítása, továbbá a törés és a korona kialakítása, és ezáltal a termőfelület kinevelése. Ez igénybe vesz egy pár évet a gyümölcsfa fajtájától függően. A gyökér megerősödésén kívül nagyon fontos a törzs megvastagodása, hogy a kialakuló ko-

ronaágakat képes legyen tartani még viharos szél esetében is. A fa koronáját alakító metszéssel neveljük ki. Ezzel a koronaneveléssel az legyen fő célunk, hogy minél rövidebb idő alatt, mennél nagyobb termőfelület alakuljon ki.

Vidékünkön háromféle koronatípus alakult ki: sudaras, katlanalakú és természetes korona. Mindezek mellett fellelhető még a termőives orsófa, gyümölcsösvény, egykarú és kétkarú különféle szárnyasok stb. A továbbiakban a koronaalakító metszés befejezése után következnek a termőre metszés. Ennek rendeltetése, hogy biztosítsuk a termőfelület további fejlődését, a termőképességet, a termőegyensúly fenntartását, a termséget egyenletes elhelyezkedését.

Sudaras metszés

A kiskertekben leginkább elterjedt koronatípus, mely egy vezéragból és azon elhelyezkedő oldalágakból áll. A korona kialakításához 4-6 év szükséges. E hagyományos koronatípust alkalmazni lehet almánál, cseresznyénél, körténél, szilvánál, meggyénél.

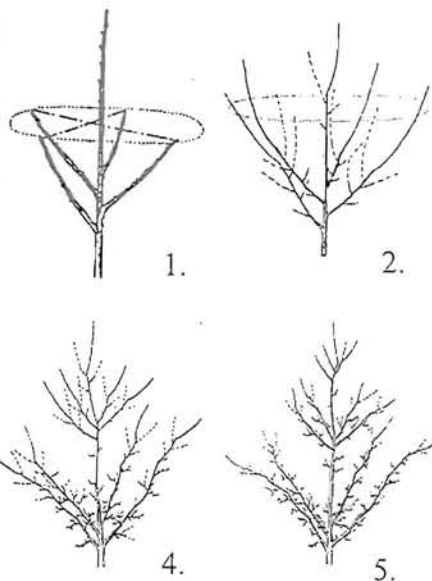
Katlanalakú korona

E típusnál hiányzik a vezérag, melyet az alakítás során eltávolítunk. Ugyanakkor kialakul 3-5 vázág, mely katlanalakú koronát képez. Elsősorban őszibarackfánál használjuk e koronatípust. Előnye, hogy a napfény hatására az egyéves vesszők jól beérnek rüggyel együtt, ellenkező esetben megfagynak. A törzs magassága 40-50 cm legyen.

Sudaras koronaalakító metszés almafánál rajzban a következő.

HUNYA ALAJOS

1. sz. ábra: A korona első évi alakító metszése
2. sz. ábra: A második évi alakító metszés
3. sz. ábra: Harmadik évi alakító metszés
4. sz. ábra: Negyedik évi metszés
5. sz. ábra: Ötödik évi metszés

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Tisztelt vásárlóim!

A tavaszi szezonra készülve üzletünkben már rendelkezésre állnak:

- ✕ Kerti vetőmagok, zöldség és virágmagok
- ✕ Tavaszi hagymás virágok: begónia, kardvirág, dália,
- ✕ Hibrid kukorica vetőmagok.
- ✕ Lucerna mag.
- ✕ Tavaszi lemosó vegyszerek!
- ✕ Búvár szivattyúk és tömlők
- ✕ Gumsziszák, munkaruhák,
- ✕ Fóliák,
- ✕ Hőlapátok,
- ✕ Műanyag kukák 110-120 l. És sok más egyéb áruféleséggel várom kedves vásárlóimat!